

Mark & Annet in Ethiopië

Corry Blei-
Strýbos

MARK EN ANNET IN ETHIOPIË

CORRY BLEI - STRIJBOS

**MARK EN ANNET
IN ETHIOPIË**

Met illustraties van Geeske van Tienhoven

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH B.V. - NIJKERK

ISBN 90 266 4398 5

We horen de laatste tijd vaak spreken over Ethiopië. Er heerst hongersnood. Miljoenen mensen worden met de dood bedreigd. Er wonen in Ethiopië ook Nederlandse gezinnen. De schrijfster is bij een aantal van hen op bezoek geweest. Via hen heeft ze wat indrukken opgedaan, eerste indrukken, die ze in dit en volgende boekjes aan Hollandse kinderen doorgeeft. Ook die moeten weten dat de wereld groter is dan Nederland, en dat niet overal evenveel welvaart is. Het is nodig dat ook zij gesteld worden voor de vraag: Is er iets te doen aan de tegenstelling tussen arm en rijk in de wereld?

1. THUIS – IN EEN VREEMD LAND

Weet je wie Annet en Mark van der Linden zijn? Twee kinderen uit Nederland. Ze wonen met hun ouders op een van de suikerriet-plantages in een ver land: Ethiopië.

Daar heeft hun vader zijn werk. Op die plantage staat ook hun huis. Een fijn huis is het, groot en laag. Je kunt er omheen rennen en spelen, klimmen en tenten bouwen. Het is anders dan hun Nederlandse huis. Dat was in één van de hoge flats in het midden van een stad. Toch hadden ze het naar hun zin in die stad, er woonden vrienden en vriendinnen, tantes en ooms, een oma en een opa. Mensen genoeg – mensen te veel, haast.

Waarom ze weggingen uit die stad?

Vader moest hier aan het werk, in Ethiopië, daarom wonen ze hier. Ze zijn hier nog maar net een week. Stel je voor, een week geleden zijn ze met het vliegtuig in de hoofdstad Addis Abeba geland. Toen ze in het vliegtuig stapten, verlieten ze de Nederlandse bodem, de vertrouwde huizen, hun school. Toen ze uit het vliegtuig stapten, voelden ze Afrikaanse bodem, een ander werelddeel, het land Ethiopië, andere mensen, andere huizen, een vreemde taal.

Met z'n vieren stonden ze tussen wel honderd vijftig andere passagiers. Ze moesten meelopen naar de grote aankomsthal, ze moesten wachten tot ze hun koffers bij elkaar hadden gezocht, en daarna: door de controle heen.

Vader moest allemaal papieren laten zien aan een donkere man in uniform, die alleen maar Engels sprak. En vader sprak Engels terug! Annet en Mark waren op dat moment o zo trots op hun

vader. Zelf hadden ze op school ook wat Engels gehad, maar veel woorden kenden ze nog niet. Wel verstonden ze dat de man „ticket” zei.

„Kaartje, betekent dat,” zei Mark toen snel tegen Annet. Hij was er trots op dat hij het woord had verstaan.

Maar Annet was niet trots op hem. „Weet ik ook wel, hoor,” zei ze een beetje kattig. Een beetje maar, want er was zoveel om te zien, te horen. Weinig kon ze er maar van begrijpen.

Alleen dit: Hier komen we dus te wonen. Tussen donkere mensen, andere gezichten en kleren, andere huizen, een andere taal.

Plotseling voelde Annet zich onzeker worden. Mark en zij hadden het in Nederland zo interessant gevonden dat ze weg zouden gaan. Iedereen in de klas had naar hun verhalen geluisterd over het Afrikaanse land. „Ethiopië”, dat woord klonk ook zo lekker gewichtig. Een heleboel kinderen hadden niet eens geweten waar het ergens lag. Annet en Mark hadden hen wel geholpen.

„Hier, ten zuiden van de Rode Zee, net boven de evenaar. Het is een heel groot land. Wel zo groot als Frankrijk, Portugal en Spanje bij elkaar . . .”

„Wonen er negers?”

„Nee, negers zijn er niet. Tenminste: niet veel. Vader zegt dat de mensen wel donker zijn, maar niet echt zwart. Ach, weet je . . .” ging Mark toen met een eigenwijs gezicht verder, „er wonen zoveel soorten mensen. Verschillende stammen, soms heel vijandig tegenover elkaar.”

„Maar – wonen jullie daar dan midden tussenin?”

„Welnee, wij komen op de plantage te wonen. Dat is een ontzettend groot gebied. Een woongedeelte voor Nederlanders en Ethiopiërs die de leiding hebben, een woongedeelte voor wel een paar duizend andere mensen, en dan het deel met de suikerrietvelden en de fabriek.”

Ja, zo was dat gegaan op school in Nederland. Annet en Mark voelden zich de helden van hun klas. Maar nu . . .

Daar staan ze. Hun huid is blank, hun ogen zijn blauw, hun haren zijn blond. Als ze buiten het vliegveld komen, is het alsof er verder geen blanke mensen meer zijn. Er is een donkere chauffeur, die hen allemaal naar een grote auto brengt. De koffers gaan in de achterbak. Annet, Mark en moeder op de achterbank en vader gaat naast de chauffeur, voorin. Daar rijden ze, door een vreemde stad, langs grote en kleine huizen, ook langs een groot flatgebouw, zoals je die in Nederland ziet. Maar dan . . . gaan ze de weg op die leidt naar buiten de stad, naar de plantage, ergens ver, ver weg.

Wat een lange weg!

Wat een mensen op die weg!

Wat een dieren daar tussendoor!

Het lijkt wel alsof duizenden in beweging zijn. Van ergens naar nergens, van nergens naar ergens. Rondom hen het stof – boven hen de zon. En water? Is er water genoeg?

„Ik heb zo'n dorst!” zegt Mark.

Annet likt ook al met haar tong langs haar lippen. Ze wou maar dat Mark het niet hardop had gezegd. Nu voelt ze hoe haar lippen zijn uitgedroogd. Er zitten kleine kloofjes in. Het schrijnt, doet zeer.

„Niet steeds met je tong natmaken, Annet,” waarschuwt moeder dan. „Nog een uur rijden en we zijn „thuis”.”

Thuis?

Kun je in een vreemd land thuis zijn? Kun je verlangen naar een huis dat je nooit eerder hebt gezien?

„Waar wonen al die mensen, die hier lopen? Waar komen ze vandaan? Waar gaan ze naar toe?”

De chauffeur houdt zijn beide ogen op de weg gericht. Hij heeft geen tijd om te praten. Al die koeien, ezels, geiten, schapen, ze lopen over de weg. De herders dragen lange stokken bij zich. Soms hebben ze zo'n stok over hun schouders gelegd, hun armen er omheen geslagen, dat loopt blijkbaar fijn. Maar als de auto komt,

de claxon klinkt, dan zwaaien de stokken door het stof. De herders drijven een dier naar de kant, houden een ander bij de hiorens vast. Dan klinken er harde woorden. Annet en Mark kunnen ze niet verstaan.

„Dat is Amhaars,” weet moeder.

„Kunnen die mensen dan ook geen Engels verstaan?”

„Nee, deze mensen kunnen geen Engels verstaan.”

„Maar hoe moet je dan met hen praten?”

Moeder lacht. „Dat hoeft nog niet, Annet. We gaan eerst naar huis. We hebben negen uur in het vliegtuig gezeten, we maken ons nog geen andere zorgen dan straks in bad en naar bed . . .”

Zo was dat gegaan. Na een lange rit over een eindeloos lange weg waren ze eindelijk bij de plantage aangekomen. Een groen stuk land tussen al het grijs en bruin. Hier staan huizen, die groot en vriendelijk zijn, hier staan bloeiende bomen en bloemen in iedere tuin: blauw, rood, geel, groen . . .

„Kijk die vogel daar!”

Het lijkt wel of alle kleuren en mooie vogels hier op deze plaats zijn samengebracht. En de weg is hier niet stoffig. Overal zie je tuinslangen waaruit water te voorschijn spuit.

„Is het hier?”

„Hier is het, helemaal!”

Bij één van de huizen reed de auto de oprijlaan op. Een Hollands echtpaar kwam hen tegemoetgelopen. En toen ze met hun vieren uit de auto kwamen, waren er hartelijke woorden, werden er nieuwe namen genoemd. In het huis stonden bloemen en stoelen, tafels, een bed . . .

Het duurde niet lang of het water kletterde in de doucheruimte over hun warme lichamen. Even daarna lagen ze veilig in bed. Vreemd! Midden op de dag, grote hitte, en toch . . . na een paar minuten sliepen ze in.

2. DONDERDAG – MARKTDAG

Dat alles is nog maar een week geleden gebeurd. Stel je voor: zeven dagen heb je op zo'n vreemde plaats kunnen rondlopen. Je bent niet echt thuis, maar je hebt alvast iets gezien, de burens die naast je wonen, een enkel kind, verderop. Je bent die plantage niet meer afgeweest, eigenlijk voel je je het meest veilig op die plantage, tussen Hollandse mensen in.

Je kunt ze zien wonen in hun huizen, met net zulk soort meubels als thuis.

Je ziet ze even later terug in het zwembad, dat is midden op het terrein. En later op de dag, als de zon niet meer loodrecht boven je hoofd staat, als haar stralen niet kort en scherp meer zijn, maar lang en zacht, dan lopen er een paar mensen naar de tennisbaan, dan spelen ze tot het donker is en dan nog verder met de lichten aan. Je ziet donkere Ethiopische jongens achter de ballen aanrennen, die buiten de baan terechtgekomen zijn. Je ziet hoe ze bukken om die ballen op te rapen. Je ziet mensen heen en weer bewegen als poppen in een poppenkast. Totdat ook zij naar huis gaan, omdat ze te moe geworden zijn.

Een week zijn ze nu hier. Vader heeft een plan. 't Is donderdag. Hij is vandaag nog vrij, omdat in huis nog veel geregeld moet worden en omdat er nog inkopen moeten worden gedaan. En op donderdag is er markt.

„Kom Lies,” dat is tegen moeder, want die heet nu eenmaal zo. „Kom Annet, Mark, jullie hebben de woonhuizen op de plantage

nu wel gezien. Die ga je een andere keer nog maar eens beter bekijken. Ik rijd jullie over de brug van de rivier en dan nemen we een kijkje op de markt. 't Is vandaag marktdag – ik ben benieuwd hoe dat hier is.”

Mark is brandend nieuwsgierig.

„Hoe ziet die markt eruit?”

„Honderden mensen, kopers en verkopers, dieren en goederen, kom maar mee!”

Zo gaan ze met z'n vieren voor het eerst de plantage weer af. Er is geen chauffeur die hen rijdt, vader stuurt nu zelf de auto over de stoffige weg.

„Pas op hoor, Henk, rijd maar op je gemak,” zegt moeder. Even legt ze haar hand op vaders arm. „Durf je 't wel aan?”

Vader knikt. Stel je voor. Zelf zullen ze hier werken en wonen, autorijden of wandelen.

„Een mens kan zich aanpassen, hoor!”

Langzaam brengt vader de auto in beweging. Ze hobbelen voort tot ze na een paar kilometer moeten stoppen bij een brug. Een ophaalboom blijft neer tot vader zijn papieren heeft getoond.

„Niemand mag het terrein af of hij wordt genoteerd.”

„Waarom?”

„Wie hier niet woont of werkt, heeft hier niets te maken. – Hebben jullie die rivier al eerder gezien, weet je hoe die heet?”

Annet en Mark schudden hun hoofd.

Maar moeder weet het wel: „De Awasj.”

Terwijl vader de papieren toont, kijken ze van de betonnen brug naar beneden. Het water ziet er bruin uit.

„Hier in de Awasj leven de nijlpaarden. . .”

„En de bilharzia!”

„Wat is dat?”

„Dat zijn kleine, gemene ziekteverwekkers. Je zou het wormpjes kunnen noemen, die zich door je huid heen naar binnen kunnen werken. Je wordt er erg ziek van.”

„Brr,” rilt Annet. Zo iets had je tenminste in Nederland in het water niet.

„Je moet hier dan ook nooit in open water gaan zwemmen – om over het drinken van dat water maar te zwijgen.”

„Maar waar komt dan ons drinkwater vandaan? En het water voor de plantage?”

„Toch van deze rivier. Het wordt naar een installatie geleid en daar wordt het gezuiverd tot het betrouwbaar drinkwater is. Alleen het water dat bedoeld is voor de besproeiing van het land wordt zó gebruikt.” – Vader kan het weten. Het is immers juist zijn werk om voor de bevoeiing van het land te zorgen? !

Als vader mag doorrijden en de auto in beweging brengt, zien Annet en Mark hoe beneden, onder bij de brug, een Ethiopische jongen toch met zijn voeten in het water komt.

„Kijk daar! Wordt hij nu ziek?”

Vader vertelt hoe de bewoners van het land vaak aan bilharzia gewend zijn.

„Worden zij er dan niet ziek meer van?”

„Soms wel, maar . . . niet zo gauw.”

Daarna zijn de Awasj en de ziekte gauw vergeten. Ze zijn nu duidelijk buiten het terrein van de plantage. Meer mensen lopen hier, meer herders met vee. Net zoveel als ze de eerste keer, toen ze uit Addis Abeba kwamen, hebben gezien. Annet en Mark kijken net als moeder, gespannen over de weg.

„Pas op, pap, die ezel gaat schuin de weg over.”

„Pas op Henk, die man . . .”

„Pas op, pap . . .”

Als dat zo een tijdje heeft geduurd, stopt vader plotseling zijn auto midden op de weg.

„Waarom?”

„Uitstappen alle drie!”

„Waarom?”

„Omdat ik zo niet verder kan rijden. Mensen, wat een commen-

taar!" Vaders stem klinkt bars, laag van toon, er zit geen grapje in. Maar dan schiet moeder in de lach. „Vader heeft gelijk, jongens . . .”

„Dus toch eruit?”

„Nee, natuurlijk niet. Maar . . .”

„Mond houden,” vult Annet aan.

„Zal jou moeite kosten,” weet Mark.

Hij krijgt meteen van Annet een stomp in zijn zij.

„Au!”

Maar plotseling zien ze hoe wandelaars op de weg in een kring om de auto zijn komen staan. Ze kijken naar de vier, die daar binnen zitten, die al maar niet verder gaan. De donkere mannen jagen hun vee niet meer naar de kant van de weg, dat kan daar nu toch lopen zonder gevaar. En zo komt het dat na een paar seconden de dieren dwars voor de auto staan.

„Wat nu . . .?”

Vader geeft gas. Hij laat een paar keer de claxon schallen op de stille weg. Dat brengt de herders in beweging. Ze heffen hun stokken omhoog. Hun kreten met de claxon samen geven een heel concert!

Voort rijden ze weer.

„Vroeger,” vertelt moeder, „waren er in Nederland ook herders met vee.”

„In Drenthe, op de hei.”

„Ja, daar denk ik aan.”

„Dan zien de herders er hier wel heel anders uit.”

Het zijn donkere mannen. Ze hebben weinig kleren aan, de meesten lopen, een enkele is op een ezeltje gaan zitten. Maar het is hier geen kudde, die naar hoog, sappig gras is gebracht of naar flinke stukken hei. Hier kunnen de dieren hun maag niet vol eten, ze zien er niet gezond en vet uit. Het andere is waar: de koeien zijn mager, ze hebben geen uiers, geven geen melk. Het zijn al maar voorttrekkende dieren, ze zijn al maar onderweg, net zoals de mensen die

bij hen zijn.

„Waar gaan ze heen?”

Niemand weet het precieze antwoord erop. Vader denkt dat de ezels ook op weg zijn naar de markt.

„Kijk maar, ze dragen een vracht op hun rug. Die zullen ze wel naar de markt moeten sjouwen, waar hij kan worden verkocht.”

Naar de markt!

„Zijn we er al gauw?”

„Aan de drukte te zien, wel!”

Het is waar, veel drukker is het hier. Ezels met vracht, maar ook mannen, vrouwen, kinderen. Sommigen dragen volgepakte rieten manden op hun hoofd.

Eindelijk zien ze in de verte een plaats waar heel wat mensen bij elkaar staan. Daar moet het zijn. Enkele auto's staan wat verderop. Vader verlaat nu de harde weg, hobbelt links daarvan in het stof van het land. Naast de andere auto's stopt hij.

„Zo mensen, kom er maar uit.”

Daar staan ze nu, midden tussen donkere mensen van wie sommigen kleurige kleding dragen. Ook: tussen de halfgekleeden, met hun bruine, blote ruggen.

Boven hun hoofden brandt de zon.

Als vader de auto wil afsluiten, komt er een klein jongetje aangerend. Met zijn handen maakt hij drukke gebaren.

„Hij zal wel op de auto willen passen!”

Maar vader neemt rustig het autosleuteltje en draait het slot van de deur eerst om.

„Ziezo,” zegt hij hardop. „Op de auto passen mag hij doen als hij wil, maar afsluiten is hier geboden!”

Het jongetje verstaat de woorden niet, nog eens beduidt hij dat hij op de auto passen zal, dat er niets mee zal gebeuren zolang hij hier staat.

Vader knikt hem eens toe, loopt dan voor de anderen uit.

„Als hij er straks nog is, zal ik hem wel iets geven,” beslist hij

dan.

Annet en Mark lopen mee, kijken toch nog eens even om. De jongen is net zo oud als zij – nu past hij op hun auto.

„Zou hij wel eens in een auto gezeten hebben?” denkt Mark hardop. „Vast niet, hè pap?”

Meer tijd om te praten is er niet. Ze zijn nu tussen de honderden mensen, daartussen is de koopwaar uitgestald. Het meeste ligt op een klein stukje papier, zo maar op de grond. Maar wat is het allemaal? Er is heel veel fijngemalen poeder bij. Het is er in allerlei kleuren. Blijkbaar zijn het kruiden, bedoeld voor het bereiden van de maaltijd. Annet kijkt naar de koopwaar met opgetrokken neus. Af en toe moet ze niezen van de sterke geur, die van de verschillende kruiden afkomstig is.

„Moet je daar kijken!”

Ergens op de grond is een houtvuur gemaakt. Mensen zitten er omheen en eten iets wat er onsmakelijk uitziet. Het is zojuist door een vrouw gebakken. Ze loopt bedrijvig rond, roert af en toe met een houten stok in een lemen pot, schudt er nog eens ijverig kruiden doorheen en schenkt het dan uit op een donker stuk blik dat midden in het houtvuur staat. Als het bruin is en wordt omgekeerd, gaan er nog weer eens wat roodkleurige kruiden overheen. Ziezo, nu is het klaar. Een man betaalt wat geld, pakt de lekkernij met twee handen beet en begint ervan te eten. Af en toe doopt hij de koek nog eens in de rode saus, die de vrouw daar klaar heeft staan.

„Ba,” bedenkt Annet, „die man doopt zijn koek in de saus waar de vrouw straks ook weer wat voor andere koeken uithaalt. Zo kun je elkaar ziek maken, en dat allemaal in de brandende zon op zo'n stoffige markt!”

Plotseling voelt moeder iets onder haar arm. Ze schrikt, doet een stap achteruit. Vóór haar staat een donker meisje van een jaar of tien. In haar handen heeft ze een kleine, levende kip. Blijkbaar is ze door haar ouders naar de markt gestuurd. Ze moet de kip

verkopen, maar . . . aan wie? Weer stapt ze naar moeder toe, duwt de kip opnieuw onder haar arm.

Moeder schudt haar hoofd. „Nee meisje, echt niet,” zegt ze.

Maar het meisje verstaat het niet.

„No, thank you – nee, dank je,” probeert Mark in het Engels.

Maar het kind blijft aandringen. Ze zegt enkele onverstaanbare woorden. Dan draait moeder zich om, gaat met een paar snelle passen naar vader. Ze wil geen kip! Een levende nog wel. Zou ze hem dan zelf moeten slachten? En z'n veren? Dan moet ze hem natuurlijk plukken ook. Alsof ze hem dan nog lekker vindt!

Annet en Mark volgen vader en moeder. Ze blijven hier veel dichterbij elkaar dan ze in Nederland zouden hebben gedaan. Daar liepen ze soms meters ver vooruit. Maar hier – ze vallen zo op, hun gezichten zijn nog zo bleek, hun kleding is zo anders, hun ogen zijn zo blauw. Kooplui zien hen voor rijke mensen aan. Ze denken: Wie zo gekleed gaat, wie naar hier gereisd is uit een ver, vreemd land, die zal ook wel wat kunnen kopen, die zal ook wel geld hebben om iets te betalen.

Moeder ontdekt iets! Plotseling ziet ze, ergens op de grond, een klein, zwart lemen potje staan. Een koffiepote is dat. Ze heeft gezien dat het Ethiopische meisje dat haar in huis helpt, ook zo'n koffiepote heeft. De bodem is rond, zodat het niet kan staan. Nodig is dat hier ook niet, men kookt niet op gas. Wèl op een klein houtvuurtje, zo maar ergens op de grond. Tussen het hout kan zo'n potje dan toch wel rechtop blijven staan. – Moeder ziet het potje en bewondert het. Ze weet dat de mensen hier het zelf hebben gemaakt.

„Hoeveel kost dit?” Ze maakt een vragende beweging met haar hoofd, wrijft haar duim en wijsvinger over elkaar alsof ze geld telt. Het bedrag wordt genoemd, maar wat is het moeilijk voor alle vier om te begrijpen welk bedrag het is. En dan nog, hoeveel is de Ethiopische munt werkelijk waard? Gelukkig is er een Ethiopiër in de buurt, die goed Engels spreekt. Hij komt hen helpen. Hij noemt

moeder het bedrag in het Engels. Vader kijkt op zijn papieren na hoeveel Ethiopische munten hij voor zijn Amerikaanse dollars ontvangen heeft, en zo komen ze met een omweggetje bij het gevraagde bedrag terug. Maar de uitslag is vreemd, erg laag. Ze rekenen uit dat er voor dat potje maar één gulden wordt gevraagd. Kan dat werkelijk zo zijn?

Moeder is helemaal verbaasd. Maar als ze het muntstuk geeft, komt ze tot de ontdekking dat het klopt, dat het kleine potje werkelijk haar eigendom geworden is. Ze pakt het stevig met haar beide handen beet en drukt het tegen zich aan. Ze zal het thuis op een klein rond dekseltje zetten. Als ze dat ondersteboven legt, de platte kant op haar kast, de open kant naar boven, dan past de ronde bodem van het potje er precies in. Dan is het probleem van hoe het zal kunnen blijven staan ook opgelost.

Met elkaar gaan ze nu weer verder, langs de man met rietwerk: mandjes, schaaltes, bordjes en wat niet al. Moeder wijst er Annet en Mark op dat ook deze manden vast en zeker door bewoners van het land zelf gevlochten zijn. Ze zijn er niet alleen in de lichte kleuren, zoals het riet groeit op het land, ze zijn er ook in het rood, groen, geel... bij veel mandjes zijn zelfs al deze kleuren in de dekseltjes verwerkt.

„Die verf, deze kleuren, die maken ze zelf. Daar gebruiken ze vaak bloem- en boombladeren voor.”

Ze komen ook langs mannen, die weefwerk verkopen. Grote en kleine doeken zijn het, zelfs stukken van wel twee en een halve meter lang. In die stukken zitten wel vijf mooie, brede randen verwerkt van een andere kleur. Soms met goud- of zilverdraad er door heengeweven.

„Kijk, dat is nou een sjamma, die wordt zowel door mannen als door vrouwen gedragen. Ze slaan hem over hun hoofd heen, vooral als het koud is. Ons meisje, Abeba, heeft er immers ook zo één. En van dezelfde witte stof naaien ze dan hun japon erbij. Het is allemaal van katoen, die wordt hier in het land op de katoenplan-

tages verbouwd.”

Annet en Mark hebben inderdaad zo'n sjamma al wel eens gezien. Toen ze hem de eerste keer zagen dragen, hebben ze hun ogen uitgekeken.

„Kijk,” roept Mark plotseling, „deze dikke, dat is er één voor de nachtwaker.” Hij trekt een stevige sjamma naar voren. Als het 's avonds op de plantage donker geworden is, dan wordt er altijd gewaakt. Dat wil zeggen dat er op het hele terrein wachters heen en weer lopen. Ze hebben dan hun dikke sjamma's om en dragen stokken in hun hand, want als er ergens onraad is . . .

Maar, wat kan er dan voor onraad zijn?

Ach, eigenlijk kan er van alles zijn. Er kunnen mensen op het terrein komen, die er geen werk hebben, die er niet wonen, die mensen mogen er dan helemaal niet zijn. Ze hebben er immers niets te maken? Zulke mensen moeten worden weggestuurd. Verder kan er worden ingebroken, gevochten of wat dan ook. Laatst was er zelfs een hyena op het terrein. Alle honden op de onderneming gingen plotseling verschrikkelijk te keer. Het werd zo erg, dat ze stuk voor stuk door hun eigenaars werden binnengehaald. Maar achter de veilige deur, in de kamer of in de keuken zetten ze hun blaffen en janken voort, de haren recht overeind. Totdat de wakers daardoor juist onraad bespeurden. Wat was er toch aan de hand? Toen zagen ze hem: een grote, sluipende hyena. Hij was ergens uit de rietvelden vandaan gekomen, hij had het smalle paadje genomen tussen de huizen door, langs de groentetuinen en zo was hij plotseling op het terrein. De wakers met stokken, messen en geweren achter hem aan. Maar – gekregen hebben ze hem niet, hij verdween zoals hij gekomen was, sluipend, ergens het donker in. Mark heeft ontdekt dat iedereen hier op de markt ook een wapen bij zich heeft. De meesten hebben stokken, maar anderen dragen een geweer.

„Kijk eens, jongens, Karéjoes.”

„Wät?”

Vader knikt met zijn hoofd in de richting van een groepje mannen. Ze hebben allemaal een grauwe omslagdoek, die schuin over hun schouders hangt. Ze dragen open sandalen; boven hun bruine gezichten is donker, kroezig haar.

Hun ogen kijken niet vriendelijk, het is alsof ze zeggen willen: Nou, kijk ons maar niet zo aan!

Om hun middel dragen ze een oude, leren riem. Er hangt een kalebas aan, dat is een droge vrucht waarvan de schil helemaal verhard is. Nu kan er water in. Zo hebben ze altijd iets van vocht bij zich onderweg. Maar er hangt meer aan die riem. Een enorm, langwerpige mes. Het is scherp aan beide kanten. Met dat mes kan een klein touwtje worden doorgesneden, maar er kan ook mee worden geslacht.

Annet en Mark kunnen hun ogen niet van het groepje mannen afhouden. Zulke mensen hebben ze nooit eerder gezien. Maar plotseling valt het Mark op dat één man strak naar hem kijkt. Verlegen lacht Mark naar de man. Misschien lacht hij terug? Maar nee, hoor. Het gezicht blijft strak.

Mark krijgt een akelig gevoel in zijn maag. Hij kijkt maar weer gauw verder om zich heen. Er is hier zo machtig veel te zien en te ontdekken – hij komt ogen en tijd te kort. Ineens laten ze de uitgestalde waar achter zich. Vóór hen staat de markt vol vee. Schapen, ezels, geiten, wat ze onderweg zagen lopen, staat hier allemaal bij elkaar. Maar dan . . .

„Kamelen, kamelen zijn erbij!” Annet juicht het uit. In haar enthousiasme springt ze naar de beesten toe.

„Sufferd, 't zijn dromedarissen!” roept Mark. „Ze hebben maar één bult!”

Annet hoort hem niet eens. Ze zal, wil . . . Plotseling staat ze stil. Daar heb je ze weer, die mannen met zo'n mes, hoe heten die nou ook alweer?

„Karéjoes!” O ja.

Blijkbaar zijn zij de herders van de kamelen. Ze staan met elkaar

in groepjes te praten. Daartussen zitten enkele vrouwen op de grond, dat moeten de vrouwen van die Karéjoes zijn. Ook zij dragen zo'n bruine omslagdoek. Maar wat zien ze er verder uit! Ze zijn zo klein, verschrompeld haast, als oude, drooggeworden bomen. Ze zijn ook zo schuw. Ze durven de mensen met hun lichte huid niet eens aan te kijken. Ze duiken iedere keer achter hun omslagdoeken weg. En hun haar . . . het lijkt wel of er allemaal kleine vlechtjes van gevlochten zijn. Er zit ook wat in . . . boter. Boter, die heel sterk is gaan ruiken. Annet krijgt die lucht in haar neus, ze wordt er helemaal misselijk van.

„Moet u kijken, mam, ontzettend, zou ik nooit doen, hoor . . .”

„Maar als je nou zelf zo'n moeder had? Als je bij de Karéjoes geboren was, wat dan?”

„Dan toch . . .?”

„Ja, dan toch, je zou niet beter weten, misschien voelde je je er wel gelukkig bij.”

De mannen zijn groot en recht, nog steeds staan hun gezichten onbewogen, strak. Annet durft niet verder hun richting uit te gaan. En als ze naar de dromedarissen wil, dan moet ze toch die mannen voorbij. Die dromedarissen – ze wil ze zo graag aaien, voelen hoe zacht ze zijn. Maar – nee hoor, ze durft niet.

Plotseling voelt ze zich moe, doodmoe. Het liefst zou ze nu de schaduw opzoeken, weg uit die brandende zon. Maar er is geen schaduw, alleen het felle licht van de altijd maar schijnende zon. En water? Ze heeft dorst. Ze heeft onderweg alleen maar het bruine water van de rivier de Awasj gezien. Daar kon je niet uit drinken. Dan werd je ziek, zei vader. Maar – ze wil drinken.

„Moeder, ik heb zo'n dorst!”

„Kom maar, we gaan naar huis, we hebben nu genoeg nieuwe dingen gezien. Thuis lekker douchen, eten, naar bed.”

„Naar bed, midden op de dag?”

„Naar bed – midden op de dag!”

Gelukkig staat de auto op het plaatsje waar ze hem hebben achter-

gelaten.

En het jongetje? Nauwelijks heeft vader de sleutel in het slot, of hij komt aangerend. Zijn hand vragend, ver voor zich uitgestrekt. Vader geeft hem er een geldstukje in. Of de jongen werkelijk al die tijd op de auto heeft gepast? Wie zal dat weten?

3. DE KIST IS ER!

Op het terrein van de plantage zijn twee scholen. De ene is een vrij groot gebouw, dat is voor de Ethiopische kinderen. De onderwijzeressen en onderwijzers die daar les geven, spreken Engels en Amhaars. De andere is geen groot gebouw waar honderden kinderen in en uit kunnen rennen. Er is geen schoolplein voor het speelkwartier. Dáár gaan de Nederlandse kinderen naar school. De juffrouw die er is, spreekt hun eigen taal. Een paar honderd kilometer verder, op een volgende plantage geeft een meester les. Annet en Mark hebben die juffrouw al gezien. Op een avond kwam zij bij vader en moeder thuis. Ze heeft kort, blond haar en blauwe ogen. Als ze lacht, zie je kuiltjes in haar wangen en lees je grapjes in haar ogen.

„Best een leuk mens,” vond Annet en Mark knikte. „Tenminste aardiger dan de meester in Nederland.”

Beiden dachten ze nu terug aan hun Nederlandse school. De klassen bestonden daar soms uit wel veertig leerlingen en die éne onderwijzer, die lange, met dat star-houten gezicht . . . Daarom alleen al zou je blij zijn, naar een andere school te gaan. Maar verder . . . wat hadden ze in Nederland gelachen, met Rien, Pim, Kees en Alet. Met . . .

In de huiskamer spraken vader en moeder met de juffrouw verder. Ze vertelden hoever de kinderen in Nederland waren op school, wat Annet zo heel graag deed of juist niet, waar Mark in uitblonk of juist niet. Achter, in hun eigen kamer, praatten Mark en Annet. Totdat moeder kwam kijken of ze al waren uitgekleeft, al hadden

gedoucht, in bed waren gestapt.

Ja, dat was het eerste contact met de juffrouw.

En de school zelf? Annet en Mark waren er al eens een paar keer langs gelopen. Het was een gewoon huis, vroeger had er dan ook een gezin gewoond. Maar nu was het ingericht als school. In de vroegere woonkamer waren tafeltjes en stoelen neergezet, een schoolbord opgehangen, plakwerk en tekeningen op de muur bevestigd. Je kon het van de straat af zien. Maar . . . hoe het zou zijn als je binnenkwam?

En dan komt die dag. Annet en Mark gaan naar school. Ze komen met zeven andere kinderen in één klas. Kinderen van zes tot elf jaar in één ruimte.

Stel je voor, denkt Mark. Dat zouden ze in Nederland eens moeten horen, wat zouden ze dat kinderachtig vinden. Ze zouden me er vast om uitlachen.

Ze kijken de eerste dag hun ogen uit. Ieder kind heeft zijn eigen boekjes, de juffrouw alleen weet van ieder kind hoever het is. Alleen het laatste uur, als de juffrouw een verhaal vertelt, dan doet ieder kind hetzelfde, ze luisteren. Ze luisteren naar een verhaal over sneeuw.

„Wie van jullie heeft er nog nooit sneeuw gezien?” vraagt de juffrouw opeens. Tot Annet en Marks grote verbazing steken nota bene alle zeven kinderen hun vinger op. Hoe kan dat nu mogelijk zijn? Zijn deze kinderen hier allemaal dan al zo lang? Zijn ze in die tussentijd dan nooit meer in Nederland geweest? Altijd in de droogte, de warmte, de zon? Zijn daarom hun haren zo wit uitbleekt en hun gezichten zo bruin?

„Annet en Mark, help mij eens, hoe ziet sneeuw eruit?”

Even is het stil. Sneeuw kun je voelen, proeven, zien, maar uitleggen?

„'t Is wit . . .” begint Annet.

„Het kan smelten,” vult Mark snel aan. „Het komt naar beneden

dwarrelen uit de grijze lucht.”

„Het gaat overal op liggen, op bomen en huizen, straten en op het gras.”

„Je kunt er met een slee op glijden!” weet Mark ineens.

Maar dan staan ze plotseling voor een nieuwe moeilijkheid. Wat is een slee? Annet en Mark krijgen het hopeloze gevoel dat ze vreemdelingen zijn. Ze hebben een eigen taal, met woorden als sneeuw en slee. Woorden, die door hun eigen klasgenoten met hun blonde haren en blauwe ogen niet eens worden verstaan. Als dat tussen Nederlandse kinderen al moeilijk is – hoe zullen dan Afrikanen en Nederlanders elkaar verstaan? Hoe kun je met elkaar spreken? Hoe kan de ander weten wat je bedoelt?

Als Annet en Mark uit school naar huis lopen, gauw thuis aan moeder willen vertellen wat ze hebben beleefd, zien ze iets vreemds voor de ingang van hun huis. Maar nauwelijks iets dichterbijgekomen, krijgen ze het door.

„De kist, kom gauw, de kist uit Holland is aangekomen. Onze eigen meubels, ons eigen speelgoed . . .”

Ze zetten het alle twee op een hollen, komen hijgend en warm in huis.

„Mam, gaan we hem gauw uitpakken – nu direct?”

Moeder wil liever nog eerst iets weten over hun eerste dag op school, maar niks, hoor, ze krijgt geen kans. Mark is alweer naar buiten. De eerste vraag van moeder over school heeft hij niet eens gehoord. Die kist, die grote, vierkante kist!

„Uitpakken, mensen, aanpakken, jongens, hoezee . . . !”

Maar moeder is daar niet van gediend.

„Nee hoor, wachten op vader, als je de fluit hoort van de fabriek, komt hij naar huis. Wacht daar maar op.”

Wachten op vader, wat moet je in die tussentijd doen?

„Ga maar naar de keuken, eerst een beker melk.”

Maar Annet en Mark rillen hier van de melk. Omdat er hier in hun omgeving geen melkkoeien zijn, omdat het in de hitte niet kan

worden bewaard, laat staan vervoerd, wordt er melkpoeder gebruikt. Moeder of het meisje, Abeba, maakt het voor hen met water aan.

„Brr.”

„Stel je niet zo aan! Vooruit!”

Moeder en vader vinden dat het heel goed te drinken is.

„Je proeft er niets van,” zeggen ze.

„Je proeft het direct!” zeggen Annet en Mark. Wie heeft er nu gelijk?

Voor de zekerheid gaat moeder zelf met Annet en Mark mee de keuken in. Ze wil met eigen ogen zien dat er melk gedronken wordt.

Terwijl Annet en Mark even later in de keuken zijn, gaat Abeba met haar werkzaamheden door. „Abeba” is hier een veel voorkomende naam, het betekent: bloem. Ook een stad draagt die naam, de hoofdstad van Ethiopië, daar waar het vliegtuig is geland: Addis Abeba – nieuwe bloem!

Abeba, het meisje, is nog nooit over de grenzen van haar eigen land geweest. Ze werd vlak bij de stad Addis Abeba geboren. Toen de suikerplantage werd aangelegd, zeven jaar geleden, was zij negen jaar. Haar vader is toen met het hele gezin naar de plantage verhuisd. Het hele gezin, dat zijn er elf: vader, moeder en negen kinderen. Ze passen 's nachts maar nauwelijks in de kleine ruimte, die hun als woning toegewezen is. Maar overdag . . . dan staat het huis leeg, de kleine kinderen zijn naar de Ethiopische school op het terrein, Abeba werkt in het huis bij Annet en Mark, haar oudste broer werkt in het suikerriet in het veld en haar vader op de fabriek. Waarom zou je dan 's nachts een groter huis moeten hebben als overdag toch iedereen het huis verlaat? Abeba's moeder is dan alleen, dus . . . ruimte genoeg.

Terwijl Annet haar melk opdrinkt, let ze op Abeba – op haar gezicht dat nu ernstig is, maar . . . pas op als ze gaat lachen. Dan zie je tussen haar lippen prachtige witte tanden te voorschijn ko-

men, dan krijgen haar donkere ogen iets heel bijzonders. Annet ziet hoe Abeba's donkere handen vanbinnen veel lichter zijn dan vanbuiten. Ook de blote voeten van Abeba zijn onder, bij de voetzool, veel lichter van kleur.

Heeft Abeba gezien dat Annet haar zo bekijkt? Ze geeft Annet ineens een streek over haar neus met een natte doek. „Brr,” Annet schrikt ervan. Haar lichte wangen kleuren zich rood.

Abeba ziet dat, ze geniet ervan. Ze vindt de twee Hollandse kinderen leuk, ze wil met hen praten, hun van alles vertellen, maar . . . ze spreekt alleen maar Amhaars. Hoe kun je elkaar begrijpen als je met elkaar toch niet kunt spreken? En toch; het gaat! Ze begrijpen elkaar!

Als Abeba een boodschap moet doen en Annet mag mee, nou, geloof dan maar dat ze dat aan Annet weet uit te leggen.

Als Annet en Mark hun melk op hebben, schieten ze de keuken weer uit.

„Is het nu nog geen vijf uur? Kan Abeba ons dan niet helpen met het openmaken van de kist? Hebt u een hamer, dan doen we het alleen!”

Maar Abeba heeft ander werk te doen. Ze blijft met moeder in de keuken achter.

„We gaan vader uit de fabriek halen,” roept Mark dan om de hoek van de kamerdeur. „Kom maar, Annet, we kunnen vader toch niet mislopen, er is maar één route van de fabriek naar huis, kom mee!”

Ze gaan, moeder en Abeba kijken hen vanuit de keuken na.

Weer komen Annet en Mark langs hun school, langs al die andere huizen waarvan ze de bewoners nog nauwelijks kennen. Alleen daar – dat laatste huis van het terrein, daar, op de hoek van de weg naar de fabriek, daar woont Alieske Pettinga. Alieske is het liefste meisje van de hele onderneming, vinden Annet en Mark. Dat kunnen zij makkelijk zeggen, ze hebben alle kinderen van de onderneming nog niet gezien. Waarom ze Alieske zo aardig vinden?

Ze weten het niet, dat gaat zo maar vanzelf. Alieske is pas twee en een half jaar oud. Ze heeft van die schattige krullen, met twee blauwe lintjes erin geknoopt. Ze heeft kleine voetjes en loopt soms in haar moeders veel te grote schoenen.

„Dag!” roept ze dan, „dag!” En omdat het huis niet zover van de school is, omdat bij de school meestal kinderen zijn, roept er vast wel iemand wat terug.

Alieske houdt van de school. Als ze er even kans toe ziet, loopt ze weg uit de tuin en gaat naar school. Daar wil ze meedoen, meespelen, heel dicht bij de andere kinderen zijn. Zo is dat al een paar keer gebeurd: een klein meisje op weg naar school, een kleintje, dat zo maar bij negen andere kinderen de klas instapt.

Maar – nu is Alieske niet in de tuin. Annet en Mark lopen langs een verlaten huis. Ze komen op een bredere weg, een weg langs stukken groen waarin hoge bomen staan en struikgewas. Verder moeten ze, tot het fabrieksgebouw zichtbaar wordt.

„Kijk,” roept Mark, „wagens met suikerriet erop, kom mee!” Meteen begint hij te rennen, Annet achter hem aan. Vier stalen wagens hobbelen als ganzen op een rij over de weg, een tractor trekt ze voort.

Hoog opgestapeld liggen er zwartgeblakerde stengels suikerriet in. Ze zijn eerst als kleine stengeltjes plat in de grond gelegd, daar zijn ze toegedeckt met aarde en regelmatig met water natgehouden. Toen begonnen ze langzaam maar zeker uit te lopen. Hoge, verse rietstengels schoten er uit op. Na bijna twee jaar waren die rietstengels volgroeid. Ze waren toen wel twee en een half à drie meter hoog. Vader heeft verteld dat zo'n rietveld dan eerst wordt schoongebrand, dat wil zeggen dat de droge, stroachtige bladeren, die om de stengels heenzitten, worden weggebrand. Wat overblijft, is dan wel zwartgeblakerd, maar dat geeft niet: dáár zit de suiker in!

„Zie je hoe zwart ze zijn!” zegt Annet, terwijl ze naar de inhoud van de wagens wijst. Met Mark loopt ze naast de rijdende wagentjes mee. Totdat de wagentjes bij de lopende band gekomen zijn. Daar-

op wordt de inhoud ervan gestort. Het gaat nu op de band de fabriek binnen. De wagentjes gaan straks terug naar het veld, een volgende lading halen. Intussen gaat het riet in de fabriek verder, het wordt schoongewassen en uitgeperst, daarna wordt het in grote ketels op een hoge temperatuur gebracht. Zo wordt het riet een dikke, bruine pap. Het moet dan weer gezuiverd worden, opnieuw gekookt, weer gezuiverd en met zwavel worden vermengd. Zo gaat dat nog een tijdje door. Mark weet het niet zo precies. Wat Mark en Annet wel weten, is dat aan de ene kant van de fabriek er suikerriet ingaat en dat er aan de andere kant suiker uitkomt. Al die andere behandelingen liggen er ergens tussenin. Annet en Mark staan stil te kijken naar de bedrijvigheid bij de fabriek.

Maar plotseling klinkt een scherpe fluit: vijf uur – de mensen van de dagdienst mogen naar huis. De avondploeg neemt de zaak over.

„Hoera, dan komt vader er aan!”

Vader moest vandaag op de tekenkamer zijn.

Annet en Mark zetten het weer op een rennen naar de parkeer-ruimte. Daar zien ze hun vaders auto staan. Daar wachten ze tot dat hij in de verte verschijnt. Ze hollen naar hem toe.

„Pap, de kist uit Nederland is aan. Onze eigen stoelen en ons speelgoed en . . .”

Met z'n drieën in de auto rijden ze de weg terug van de fabriek naar huis. Langs het huis van Alieske, langs de school, die ze nu al lang vergeten zijn.

Nauwelijks heeft vader de auto voor de garage tot stilstand gebracht of het portier wordt weer opengegooid, Annet en Mark rollen er haast uit en beginnen met brede armgebaren naar de kist te wijzen: „Groot, hè vader! Hoe krijgen we dat ijzerdraad eraf? Heb je een nijptang? Zijn de spullen van onze kamer wel meegekomen?”

Moeder heeft hun drukke praten gehoord. Uit het huis komt ook zij naar de tuin.

De buurman, ook al op het geluid afgekomen, weet raad: „M'n gereedschapskist!”

Een paar minuten later wordt er hard gewerkt. IJzerdraad wordt doorgeknipt, langzaam maar zeker komt er beweging, verandering in het geheel.

Met een luid „hoera” wordt het deksel eindelijk van de kist gelicht. Dan pas komen vader en buurman tot de ontdekking dat de kist beter gekanteld had kunnen worden, de opening dus op zij, omdat alles er als een legpuzzel is ingepast en het veel te moeilijk is dat er allemaal van bovenaf uit te lichten. Dan zouden ze erbij moeten klimmen.

„Heus, de kist op zij, op z'n kant, dan beschadigen we het minst.”

„Hoe kantel je een kist?”

De buurvrouw is er inmiddels ook bijgekomen. Nu zijn er vier grote mensen.

Maar de kist is zwaar, onhandelbaar. Nog meer mensen erbij halen? Maar . . . 't is toch al een beetje een volksooploop. Kinderen uit de omgeving hebben het elkaar toegeroepen: „Kom gauw, een kist, hij moet open, het gaat niet . . .”

Daar staan de kinderen dan als kleine toeschouwers. En kijk eens wie daar aan komt? Dàt is Alieske – haar broekje zakt af, haar snuit is vuil. Maar . . . ze moet erbij zijn. Ze dringt zich tussen de andere kinderen door. Totdat ze helemaal vooraanstaat; ze kan nu alles heel goed zien.

De kist hebben ze inmiddels voorzichtig laten kantelen. Nu tillen vader en moeder een stoel uit de kist. Het is het eerste stuk van de puzzel, het eerste stukje is altijd het meeste werk.

„Abeba, wil jij die stoel naar binnen brengen?”

„Nu het volgende. Mensen, voorzichtig!”

Nog een stoel, de bank, de kast . . .

„Ho – voorzichtig, kalm aan, niet te vlug!”

Toch gaat het steeds vlugger. 't Is spannend om uit de kist te zien komen wat er maanden geleden is ingegaan. Van sommige dingen was je gewoon vergeten dat je ze had. Jarenlang stonden ze in hun huis in Nederland, dan reis je weg, je voelt je vreemd en dan opeens . . . dan zijn ze er weer, de eigen stoelen, het speelgoed, je auto's, poppen, een trein.

Het is al bijna donker als eindelijk alles naar binnen gedragen is. De burens gaan weer naar hun eigen huis. De kinderen moeten naar bed.

„Wat is er vandaag veel veranderd, hè,” vindt Annet. Ze fluistert het zachtjes tegen Mark. Ze is dolblij dat ze haar eigen spullen weer heeft. Dat misschien morgen alles al in haar eigen kamertje een plaatsje heeft.

Morgen, wie weet . . .

4. DE NIEUWE TUINBOY

De volgende morgen gaan Annet en Mark weer vroeg naar school. Vader gaat naar zijn werk en moeder is met Abeba thuis. Ze wil de kamers gaan inrichten. Alles wat uit de kist gekomen is, moet eerst worden schoongemaakt. Pas dan kan ze er een plaatsje voor zoeken.

„Kom Abeba, ik zal je wijzen hoe we het doen.”

Maar Abeba komt niet. Ze is achter het huis. Ze staat te praten met een Ethiopische jongeman. Waarom is die achter het huis? Wat doet hij daar?

Moeder stapt op hem af. „Wat is er?”

Het antwoord is voor moeder onverstaaanbaar. Dat hij iets wil, is duidelijk. Hij gebaart met zijn handen, wijst naar het groentebed in de tuin, gaat op zijn hurken in het gras zitten en trekt er enkele klavertjes uit. Daarna komt hij weer naar moeder en spreekt haar aan in zijn eigen taal.

Moeder voelt zich hulpeloos. De jongeman en zijn taal, zijn wereld, het is allemaal anders dan haar taal, de wereld waarin zij leeft. Wat wil hij toch?

Ze schudt haar hoofd.

„Nee, kom maar terug als mijn man er is,” zegt ze in zo goed mogelijk Engels.

Heeft de jongeman het verstaan? Hij gaat weg, het pad af, toch kijkt hij nog eens achterom. Verwacht hij dat hij teruggeroepen wordt?

Moeder haalt haar schouders op, schudt nogmaals haar hoofd.

Maar dan draait ze zich resoluut om; er zal vanmorgen stevig moeten worden aangepakt.

Ze geeft Abeba een doek in haar hand – schuift haar de eerste stoel toe en beduidt wat ze moet doen:

„Schoonmaken.”

Abeba is niet dom. Ze verstaat zelfs een beetje Nederlands. Vroeger heeft ze bij andere Hollanders gewerkt. Nu helpt ze moeder flink. Ze geeft moeder de indruk dat zijzelf – in haar eentje – ook wel wat kan.

„Ik ga koffie zetten,” zegt moeder hardop. Ze laat Abeba achter en gaat de keuken in. Ze doet de koffie in de filter en giet er water bovenop. Even later trekt een heerlijke geur door het huis.

„Wat ruikt het hier heerlijk!” klinkt het plotseling achter haar.

Moeder draait zich verschrikt om. Achter haar staat de buurvrouw, diezelfde, die gisteren ook al geholpen heeft met de kist. In haar handen heeft ze een grote vaas, gevuld met rozen.

„Kijk eens, ik dacht zo . . . de eerste dagen in een nieuwe omgeving . . .”

Moeders handen trillen even als ze de vaas bloemen aanpakt, zó blij is ze ermee.

„Rozen nog wel, groeien die hier dan ook?”

De buurvrouw vertelt dat zij ze zelf uit Nederland meegenomen heeft.

„Struikrozen doen het hier prima, en als het Kerst is, als er kerstgasten uit Nederland komen logeren, dan schrijf ik hun altijd: Ach toe, breng weer wat rozen mee. U moet maar eens gauw komen kijken,” voegt ze er haastig aan toe. „Vindt u de overgang erg vreemd?”

„Ja, vreemd is het inderdaad,” geeft moeder toe. „Vanmorgen nog een jongeman . . . Hij wilde iets van me, maar wat?”

De buurvrouw weet het. Lachend vertelt ze hoe ze die jongeman zelf naar moeder heeft toegestuurd.

„Weet u, hij was de tuinman van de vorige bewoners van dit huis,

beter: tuinboy, zo zeggen we dat hier. Ze konden de tuin werkelijk aan hem toevertrouwen. Alle bewoners hier op het terrein hebben een tuinboy in dienst. U zou de tuin hier zelf niet bij kunnen houden, hij moet besproeid, gemaaid worden en vraagt veel meer onderhoud dan in Nederland. Bovendien, al onze groente moeten we hier uit eigen tuin krijgen, een goede tuinjongen is dus heel wat waard . . .”

„Maar waarom hebt u me dan niet eerst even gewaarschuwd?” zucht moeder dan. „Dat Amhaars is onverstaaenbaar voor mij. Als die tuinjongen goed is, wel, dan wil ik best . . .”

„Heus,” troost de buurvrouw, „hij komt wel terug. Als uw man vanavond thuis is, dat zult u zien . . . hij meldt zich wel weer.”

„En dan vraag ik of hij hier komt werken,” besluit moeder.

De buurvrouw geeft aan moeder nog een tip. „Denkt u er wel aan dat u het huis 's avonds nooit in het donker achterlaat. Altijd moeten er lichten aan, dan kan iedereen vanaf de weg zien of er iets in het huis gebeurt dat niet helemaal in orde is. Als u weggaat bijvoorbeeld. Begrijpt u me goed: een leeg, donker huis is hier niet vertrouwd. De meeste bewoners hier op het terrein hebben een hond. En behalve dat . . . als u weggaat, vraagt u of de tuinboy op het huis wil passen. Dat is gewoonte hier. De tuinboy gaat dan in het schuurtje zitten, loopt af en toe eens om de woning heen en houdt ongewenste gasten ver . . . Annet en Mark kunnen dan rustig naar bed gaan, hun zal met zo'n oppas niets overkomen!”

Moeder zucht ervan. Aan het eind van de ochtend, als de buurvrouw weer vertrokken is, heeft ze niet veel gewerkt, maar wel veel geleerd. En als Annet en Mark even later weer thuiskomen uit school, hebben die hun eigen verhalen over alles wat ze hebben gehoord en geleerd.

De voorspelling van de buurvrouw klopt. Nauwelijks stopt vader die middag met zijn auto voor de deur, of de jongeman staat weer

op de stoep. Het lijkt wel of hij ergens achter een boom heeft staan wachten. Is hij misschien bang dat een ander hem voor zal zijn? Als de jongen zijn vraag heeft herhaald, wordt hij door vader wél begrepen. Vragend kijkt vader moeder aan: „Wat denk je ervan, Lies?”

Moeder denkt niet lang. „Doen, hoor,” zegt ze. „Ik heb goede berichten over hem van de buurvrouw gekregen. Hij heeft bij de vroegere bewoners hier ook gewerkt.”

En zo komt het dat de volgende morgen, als Annet en Mark naar school verdwijnen, niet alleen Abeba zich meldt. Ook de nieuwe tuinboy is gearriveerd. Op zijn hurken zit hij bij de groentebedjes. Even later zie je hem weer aan het werk met de slang. Als vader de auto uit de garage wil halen, snelt hij nabij om de garagedeuren open en daarna dicht te doen. Hij heeft een vriendelijk gezicht met open, prettige ogen. En als een week daarna vader en moeder op een avond een kennismakingsbezoekje moeten brengen, doen ze de deur van hun huis op slot, maar de nieuwe boy is in de buurt van die deur.

Annet en Mark moeten daar eerst aan wennen. Heel rustig zijn ze beiden naar bed gegaan. Maar slapen kunnen ze niet. Ze horen rondom het huis de krekels zingen, ze horen honden blaffen op het terrein, ze zien de maan helder aan de hemel staan. 't Is nog zo warm, 't lijkt nog wel dag.

Annet kan het het minst lang in dat warme bed uithouden. Ze sluipt naar het raam en schuift heel voorzichtig het gordijn een beetje op zij. Juist op dat moment ziet ze op een kleine afstand hun boy. Hij heeft een dikke sjamma over zijn hoofd geslagen en houdt een dikke stok in zijn hand. Hij verdwijnt achter één van de struiken in hun tuin. Gaat hij toch weg? Gaat hij stiekem naar zijn eigen huis? Is er dan niemand, die op hen past?

„Mark, Mark, slaap je al?”

Dat kun je denken! Mark staat in een wip naast zijn bed. Hij is veel te blij dat hij iemand heeft om mee te praten. Hoort Annet die

krekelen wel? Heeft ze ook de boy met zijn sjamma gezien?

„Ja, maar ik geloof dat hij is weggaan. Ik zag hem achter in de tuin verdwijnen. En als een huis niet bewaakt is . . . ik ben zo bang!”

Wat moet Mark daarop zeggen? Hij is de oudste. Hij wil een kerel zijn, niet laten merken dat hij ook bang is, misschien nog wel erger dan Annet. Hij wil flink zijn, maar . . . het lukt niet zo best. Al die vreemde verhalen, stel je voor, een huis dat moet worden bewaakt, daar had je vroeger in een flat immers nooit van gehoord. „Het zal . . .” begint hij moedig. Maar wát er zal, komt Annet nooit meer te weten. Want nu komt er iemand van de voorkant af langs het huis. De huiskamerramen staan open. Er zitten horren voor. Muskieten en vliegen moeten worden tegengehouden. Maar . . . op ditzelfde moment horen ze iemand met zijn vingers aan een hor komen.

„Mark!” fluistert Annet doodsbenauwd. „Iemand haalt de hor eruit!”

Nauwelijks heeft ze de woorden over haar lippen of in hun tuin klinkt een enorm kabaal. Er wordt geschreeuwd, geslagen, hard gehold. De hond van de burens slaat aan en maakt een grommend, onheilspellend geluid. Het lijkt wel of hij iemand grijpt.

„Wat is dat daar?” horen ze plotseling de stem van de buurman. Annet gilt het uit. Ze trilt op haar beide benen. Ze heeft zelf niet meer in de gaten hoe hard ze gilt. Wat moet Mark doen – meegillen?

Dan horen ze een stem: „Stil maar, jongens, ho maar, wees maar niet bang. Doe de deur eens open?”

Het is de stem van de buurman. Hij wil de deur open hebben, hij wil erin, hoe moet dat dan? Moeten Mark en Annet dan eerst door de gang? Ze durven niet, ze durven geen stap te verzetten. Hun benen zijn als lood.

„Doe dan jullie raam maar open, dan kom ik daar wel door!”

Dat kunnen ze wel, dat is niet moeilijk. Daar komt de buurman

aan en achter hem klimt ook de buurvrouw door het open raam. Annet en Mark beginnen beiden te huilen als ze de vertrouwde gezichten zien. De buurvrouw krijgt er zelf tranen in haar ogen van en slaat beschermend haar arm om Annet en Mark heen.

„Weten jullie wat er was?”

Ze geven geen antwoord; ze kunnen niet.

Daarom gaat de buurvrouw maar verder met haar verhaal: „De boy zat achter in de tuin en plotseling zag hij iemand aan de buitenkant bij het raam verschijnen. Iemand, die naar binnen wou. In een huis is altijd wel iets te halen en als dan een raam aan de achterkant openstaat . . . Maar dat zie je, de tuinboy had het direct in de gaten. Hij heeft die knaap, die wou binnenklimmen, een enorm pak slaag gegeven. Die jongen kermde het uit. Hij wist waarschijnlijk niet dat er bij de nieuwe bewoners ook al een tuinboy was. Kun je eens zien . . .”

Annet en Mark hebben plotseling zo de schrik te pakken, dat ze maar weer in Holland willen zijn.

„Bij ons thuis is nog nooit ingebroken,” zegt Annet verontwaardigd. Ze kan niet uitstaan dat hier zo iets gebeurt.

Maar de buurvrouw verzekert dat in ieder land op z'n tijd wel eens ingebroken wordt, dat Hollanders op z'n tijd net zo oneerlijk kunnen zijn als Ethiopiërs.

„Weet je wat we doen? We gaan fijn met z'n allen even in de kamer zitten. Als jullie vader en moeder dan straks thuiskomen, hoeven jullie pas naar bed. Hebben jullie geen fijn boek? Of – praten we eerst nog wat, misschien?”

Annet haalt haar schouders op. Waarover zou ze moeten praten? Maar praten is voor de buurvrouw geen probleem. Ze kan het zelfs zo gezellig, dat ze allemaal de tijd vergeten en helemaal verbaasd zijn als de claxon van vaders auto klinkt.

Wat kijken vader en moeder vreemd op als ze Annet en Mark in de kamer aantreffen. Nota bene met de buurvrouw en buurman erbij! Wat is er aan de hand?

Met rode oren en gloeiende wangen wordt het avontuur verteld. Vader en moeder schrikken ervan, ze nemen zich voor om toch de eerste tijd 's avonds niet weg te gaan. „We blijven eerst nog maar bij jullie thuis.”

„Wat een geluk dat we een tuinboy hebben, hè? !”

„Nou, wat een geluk!”

Aan het eind van de avond gaan ze alle vier gelijk naar bed: moeder, vader, Annet en Mark. Buiten zingen de krekels hun hoogste lied. De heldere maan verlicht de huizen op de plantage, zet de prachtige bloemen in een schemerig licht. En ergens – op een ander deel van de wereld, daar is diezelfde maan zichtbaar. Daar slapen ook mensen, al is er in de tijd wel een paar uur verschil. Daar slapen de oma en opa van Annet en Mark. Later, veel later zullen ze horen wat er die avond is gebeurd.

5. DE TOCHT NAAR DE FANTALLA

's Zaterdagds zijn ook hier de scholen dicht, de meeste vaders vrij. „Er is hier een wildpark in de buurt,” weet vader. Zijn gezicht staat geheimzinnig.

Annet en Mark vliegen erin: „Een wildpark, wat is dat?”

„Wel, dat is een groot gebied waar op het wild dat er leeft niet geschoten mag worden. Het wild leeft dus daar beschermd.”

„En als je toch schiet?”

„Geen denken aan, dan ga je de gevangenis in.”

„Pap, gaan we daar dan morgen heen?” Dat is Mark. Hij voelt wel voor het wildpark.

Maar moeder zet er eerst nog een eigen plannetje naast. „Kunnen we morgen vroeg niet de Fantalla op?”

„De wat . . .?”

„De Fantalla. Dat is de berg, die je aan de overkant van de grote weg kunt zien liggen. Een hoge berg met een platte top. Daarin is een grote krater, een gat van misschien wel een halve kilometer breed. Honderd jaar geleden kwam daar nog de lava uit . . .”

„De lava?”

„Ja,” vertelt vader. „Lava wordt gevormd door gas en andere bodemstoffen. Als zo'n vuurspuwende berg, zo'n vulkaan, werkt, komt de lava als een hete brij eruit en stroomt over de rand van de krater het land in. Als je goed oplet, kun je nu nog zien waar die lavastroom is geweest, is heengevloeid. Het is zwart van kleur, let er maar eens op . . .”

„Het land wordt er erg vruchtbaar van,” vult moeder aan.

„Maar hebben de bewoners dan geen last van die hete lava?”

„Nou en of, pas op. Zodra zo'n krater begint te rommelen en te stomen, vluchten de bewoners uit zo'n omgeving weg. Wat ze achterlaten, verbrandt meestal allemaal. Nee, een lolletje is dat niet.”

„Maar kunnen wij dan wel de Fantalla op?”

Vader verzekert hun dat er nu met de Fantalla werkelijk niets meer aan de hand is, dat het interessant is om te zien en – dat ze met hun eigen auto niet naar boven kunnen.

„Waarom dan niet?”

„Ach jongens, daar is geen weg – je hobbelt maar over de rotsblokken heen, daar is geen gewone wagen tegen bestand. Stel je voor, dan gaan alle veren stuk!”

„Dus niet naar de Fantalla?”

Maar vader vindt het een enig plan van moeder. „Weet je, we kunnen het zo goed met dat wildpark combineren. Als we heel vroeg naar boven gaan, dan is het op z'n mooist, tegen dat het te warm wordt, rijden we dan aan de andere kant de berg af en door het wildpark heen. En tegen de avond . . . Toch eens even vragen . . .” besluit hij dan.

Hij staat op en gaat in de gang naar de telefoon. Daar belt hij de man die over alle bedrijfswagens gaat.

„Zou ik morgen de landrover kunnen gebruiken? Mag ik hem vanavond dan al halen?”

Als vader terugkomt, heeft hij een goed bericht.

„Het mag! Niets is zó sterk als de motor van een landrover. Het is een soort jeep, de kap kan erop of eraf, net wat je wilt. Zo'n wagen is werkelijk ijzersterk. Die neemt met gemak die berg. Hoe laat gaan we weg?”

Halfzeven vertrekken, is de afspraak. Als vader en moeder die avond naar bed gaan, staat de wekker op zes uur.

„Zes uur, opstaan!”

Mark is helemaal opgewonden. Moet je buiten kijken, het is haast nog donker. „Eten we in de jeep?”

Annet kan nauwelijks haar ogen open krijgen. Het lijkt wel of ze hier meer slaap heeft dan in Nederland.

„Kom maar gauw,” moedigt moeder aan. „Des te eerder zijn we weg.”

Ze haast zich terug naar haar eigen kamer, steekt zich in een lange broek en wil juist een trui van een hanger halen als ze verschrikt blijft staan.

„Jongens, kom 's!”

Op de trui zit een pracht van een hagedis. Hij zit als een sierspeld aan de linkerkant, zijn grijsgroene lijfje gebogen op de oranjebruine trui.

„Ai, mag ik hem?”

Mark haast zich al weg om een jampot te halen.

Maar vader wil er niets van weten. „Nee hoor, die dieren horen hier vrij rond te lopen. We hebben ze hard nodig als insektenvangsters.” Op hetzelfde moment valt het beestje op de grond en schiet langs de wand van de kamer, op zoek naar een holletje waar hij zijn ranke lijfje doorheen kan laten glijden.

„Als Abeba de deuren openzet, gaat hij wel naar buiten toe!”

Mark, die net met een plastic doos is binnengekomen, kan tegen zo'n uitgemaakte zaak niet meer op.

Gek, schiet het door hem heen, in Nederland zou je zo'n beest al lang in een glazen bak hebben gestopt, daar trap je ook de spinnen dood, of je gaat met een spuitbus rond. Hier heeft hij nog geen spuitbus gezien.

„Zouden hier wel ergens spuitbussen te koop zijn?” denkt hij hardop.

„Wat voor spuitbussen?”

„Nou, waar je insekten mee doodt, u weet wel, die . . .”

„Gelukkig niet,” weert moeder af. Ze is nog onder de indruk van die mooie hagedis. Hoe kwam dat beest nou op haar trui?

„Ik ben klaar, gaan jullie mee?” Vader kijkt met een vergenoegd gezicht. De rits van zijn jack heeft hij tot hoog tegen zijn kin opgetrokken, zijn oudste, hoge schoenen zijn nog vuil van een vorige tocht.

„Gaan jullie mee?”

„En eten en drinken dan?”

„Staande bij de aanrecht, vooruit, we moeten weg.”

Daar staan ze dan. Vier mensen in jack en lange broek. Brood uit het vuistje, melkpoeder-melk uit bekers. Mark en Annet kunnen toch niet nalaten hardop „Brr!” te roepen. Maar dan zijn de bekers ook leeg en worden ze met een klap op de aanrecht teruggezet.

Daar gaan ze: moeder en vader voor in de landrover, Annet en Mark achterin. De stoelen voorin hebben goede veren, de achterbank is hard.

Rondom hen liggen de plantagewoningen, donker en nog stil. Maar in de schemer zijn de vogels aan het zingen en tijlpen, de bloemen en planten, uitgerust door de stille donkere nacht, vouwen knoppen en bladeren open. Een nieuwe dag!

Met een kalm gangetje rijdt vader over het terrein van de onderneming.

„Dag school, dag huis van Alieske op de hoek!”

Na een poosje komen ze bij de brug over de Awasj. Natuurlijk worden ze door de Ethiopische politie weer gecontroleerd: „Niets in de achterbak? Niets onder de motorkap? Rijden maar!”

Op de grote weg is het nog stil. Geen wandelaars, geen vee, geen opwaaiend stof, het ligt nog stil op de grond. Maar de landrover brengt er verandering in. Met grote snelheid rijden ze nu over de weg, ze scheuren de stilte van de nacht kapot, achter de jeep waait nu het stof hoog op.

Ingedoken zitten ze met z'n vieren in de wind, haren fladderen als wilde vogels om hun oren. Moeder hapt naar adem, af en toe doet ze haar hand voor haar mond. Is een open auto wel prettig?

Moet de kap niet op? Rijden maar, verder! Zet je benen maar schrap op de bodem van de wagen! Klem je handen maar stevig om de zijkant van de stoel!

Het droge land om hen heen lijkt minder dor door het milde licht. In de verte is de hoge berg, de Fantalla, duidelijk te zien. Dáár moeten ze dus op. Op een moment zullen ze dus de grote weg verlaten. Wanneer?

Nu! Plotseling rijdt vader de weg af. Naar rechts volgt hij een route, die lijkt op een karrespoor. Als je goed kijkt, zie je afdrucken van banden, die hier vóór hen over deze weg zijn gegaan. Het pad is iets verhard doordat er overheen gereden is. Maar – is het een weg? Mark en Annet worden door elkaar gerammeld met reuzengeweld. Af en toe moet vader afremmen als een kuil te breed of te diep is, als een kei hun de weg verspert. Dan moeten ze om de kuil, om de steen heen, dan moet de motor in een andere versnelling, dan adem je even op.

„Moet dat wel zo hard?” wil moeder weten.

„Wat zeg je?”

„Moet dat wel . . .” maar moeder zet haar lippen weer op elkaar. Het geluid komt toch niet over. Tè veel wind, gehobbel van de weg, geronk van de motor.

Als ze een klein halfuurtje gereden hebben, zet vader plotseling de wagen stil.

„Sst, even luisteren!”

„Waarnaar? Ik hoor niets!”

„Luisteren naar de stilte.”

Ze horen inderdaad niet veel. Een enkel ritselend geluid, ergens in het gras. Maar verder: diepe rust. Geen auto's of vliegtuigen, geen brommers, geen . . .

„Als we nu in Nederland waren . . .”

„Als Nederlanders nu eens hier waren!”

„Die zijn hier ook!”

Ja, er zijn er hier. Vier Nederlandse mensen. Mark verbaast zich

erover dat hij hier nu is. 't Is net een droom. Net of het niet helemaal waar kan zijn, of je op een moment zult wakker worden en dan ontdekken zult dat het toch niet waar is – dat je hebt gedroomd!

Maar – de droom is werkelijkheid. Plotseling is het moeder, die vader een stoot geeft, zich omdraaiend Mark en Annet beduidt dat ze naar rechts moeten kijken. Sst!

Een grijsachtig, met zwarte strepen getekend dier, zo groot als een herdershond, komt langzaam dichterbij. Hij loopt voor de auto langs met een naar links en rechts slingerende kop, alsof hij iets zoekt. Dan verdwijnt hij tussen de struiken.

„Wat was dat?”

„Een hyena!”

Een hyena, nota bene, een wild, verscheurend dier, een beest dat huult in de nacht zodat het kilometersver te horen is, die mensen kippevel kan bezorgen door zijn aanwezigheid. Een dier dat mens en dier verscheuren kan met zijn grote tanden, zijn scherpe klauwen. En nu, hier . . .

„Waarom viel hij niet aan?”

„Ze vallen alleen levende mensen aan als ze honger hebben,” weet vader. „Ze eten voornamelijk aas.”

„Aas, nooit van gehoord.”

„Aas, zo heet het vlees van dode dieren. Hyena's zijn aas-eters,” zegt vader. „Ook worden hyena's wel de reinigingsdienst bij nacht genoemd. Wat overdag in de zon zou gaan liggen bederven en stinken, wordt door hen 's nachts al opgegeten of weggesleept.”

„En wie vormen dan de reinigingsdienst bij dag?”

„Dat zijn de gieren. Let maar op, als er een beest op de weg doodgereden is, dan kun je daar gieren omheen zien vliegen. Zodra ze hun kans schoon zien, beginnen ze aan de maaltijd.”

„Aan de maaltijd?”

„Ja, een dood dier eten zij op.”

Annet griezelt ervan. Ze vindt gieren nare, lugubere vogels. Ze

heeft ze in dit land al vaker gezien. Zelfs op de onderneming, bij de huizen, bij de fabriek.

„Wat doen die dáár dan?” Dode dieren liggen daar niet.”

„Kind, zodra er geslacht wordt, is er vleesafval. Denk maar niet alleen aan koeien, maar ook aan kippen, geiten, een schaap . . .”

Mark probeert nog, zich uittrekkend, iets van de hyena te zien. Het lukt hem niet meer. Het dorre, gele gras, de doornstruiken, ze staan rechtop, de sporen zijn volkomen uitgewist.

Met meer spanning kijken ze nu rond, terwijl de landrover moeizaam verder klimt, tegen de berghelling omhoog. Nu de zon nog niet is opgekomen, nu het nog koel en rustig is, blijken er meer dieren op pad te zijn. Ze zien een paar grote wilde zwijnen, zwart-grijs, groot en hoekig. Mark moet aan kleine nijlpaarden denken en verzekert dat wilde zwijnen op de Veluwe in Nederland duidelijk kleiner zijn. Annet kan hem niet tegenspreken, zelf had ze nooit eerder in haar leven een wild zwijn gezien . . .

„En dat dan?” roept ze plotseling. „Daar!”

Op een afstand van een twintig meter staan twee beesten, zo groot als kleine koeien, hen aan te kijken. Recht op hun kop hebben ze twee grote horens, als kaarsen erop neergezet. Hun ogen lijken bruin als van een hert. Hun huid is beige-grijs. Er overheen loopt een zwarte streep.

„Dat zijn oryxen,” weet vader. „’t Is familie van ons hert. Alleen veel grover van bouw. Een echt kuddedier. Let maar op. Na deze twee zullen we er nog wel meer zien.”

„Allemensen,” bedenkt Mark, „een hyena, wilde zwijnen, oryxen, wat een bende dieren zitten hier. Ik ben benieuwd wat we nog meer zullen tegenkomen op deze tocht.”

Hoger en hoger trekken ze. Ze komen al dicht bij de top. Soms is het of de motor de wagen op de steile berg niet verder trekken kan. Maar iedere keer opnieuw haalt hij het toch weer.

„We hebben nog geen mens gezien!”

„Nee, mensen zijn hier niet.”

Verder en verder rijden ze totdat eindelijk, om een bocht, de wagen bij een boom wordt neergezet.

„Kom maar, mensen, lopen!”

Hoger kunnen ze niet. Ze zijn nu ook vlak bij de kraterrand. Te voet moeten ze nog even verder gaan.

Langzaam, stijf, komen ze de auto uit. Mark betast met een pijnlijk gezicht zijn zitvlak. „Helemaal beurs door die harde achterbank.”

„Terug dan maar lopen,” bedenkt moeder. „Goed voor je spieren.” Maar Mark bedankt feestelijk. Stel je voor, zul je me daar een hyena tegenkomen op je pad.

Moeder en Annet laten zich enkele keren door hun knieën veren en zwaaien de armen omhoog naar een iets grijze lucht.

Het is een wat vochtige dampkap, die zich als een hoed over de top heeft gezet. Toch trekt die damp wat op!

Even later kunnen ze over de wand van de krater naar beneden kijken. En juist dan komt de zon door de damp heen. Ze zien onder zich in het zonlicht het kraterlandschap, hobbelig, keiig, nauwelijks begroeid.

„Kijk, daar komt nog stoom uit de grond.” Een klein rookpluimpje kringelt omhoog.

„Daar ook – en daar – daar!”

Op wel vijf verschillende plaatsen kun je zien dat de vulkaan toch nog een beetje werkt, dat hij zelfs na honderd jaar nog niet tot rust gekomen is.

„Zou een uitbarsting zelfs nu nog onverwacht kunnen komen?” bedenkt Annet hardop vragend. Ze krijgt het al benauwd bij het idee. Maar vader verzekert dat daar altijd directe verschijnselen aan voorafgaan.

„Tegenwoordig zijn er apparaten om de trillingen te meten. Lang van tevoren wordt meestal al een uitbarsting aangekondigd. Kijk, in de krater is minder lava zichtbaar dan we aan de buitenkant op de bergwand hebben gezien. Dáár was zwart gesteente – vanaf een afstand zag je het zich aftekenen als een stroom. In de krater

is de wand met wazig groen bedekt.

„Daar staat zelfs een boompje,” wijst Mark.

„Hè, mag ik naar beneden?” Hij wil meteen maar op weg gaan. Hij ziet wel kans om zich langzaam naar beneden te laten zakken. Maar moeder houdt hem verschrikt tegen:

„Hoe kom je dáár nu bij, de wand bestaat uit losse stenen! Al is die iets begroeid, de stenen werken zich los en gaan aan het rollen! Zoiets moet je nooit doen!”

Annet ziet achter zich dat je best nog iets verder omhoog kunt klimmen. Ze zet meteen de pas erin; de anderen volgen. Langzaam, hijgend, af en toe even stilstaand, vorderen ze tot het hoogste punt. Hier is het uitzicht prachtig. Ze kijken over het nu zonnige land. Vóór hen de krater, daarachter, grijsgrauw, het land. Van de onderneming is niets te zien, geen groen gras, geen bomen of suikerrietvelden, alleen die enorme uitgestrektheid waar ze allemaal stil van worden.

Dan zeilt, onder hen, een vogel voorbij. Duidelijk zien ze zijn grijsbruine vleugels, misschien wel twee meter wijd uitgestrekt, de kop met spiedende ogen, de geklauwde poten. Dat moet een roofvogel zijn!

„Een arend, denk ik,” zegt vader.

„Een arend – ik heb een arend gezien!” Annet blijft zoeken of ze hem nog eens, één keertje maar, langs mag zien vliegen, onder zich mag zien. Ze rilt van het idee – zo’n vogel, zo’n . . .

Maar de vogel is voorbij.

„Hij zoekt een etensboutje, jou lust hij niet,” lacht moeder. Ze begint als eerste in de richting van de auto af te dalen. Ze heeft eten en drinken van huis meegenomen. Het wordt warm, de zon is niet meer weg te denken. Ze lusten vast allemaal iets!

De anderen komen achter haar aan. Maar Annet en Mark denken nog niet aan eten, ze hebben het nog veel te druk met die arend van zonet.

„Wat een grote, hè? Dat er zulke krachtpatsers bestaan! In Neder-

land op school hebben we het wel eens over een arend gehad. Ze hebben hun nesten hoog in de bergen, vliegen over de bergklippen en dalen om een prooi te zoeken.”

„Er is wel eens een arend geweest, die een baby gestolen heeft. Hij had hem nota bene meegenomen naar zijn nest!”

Annet rilt bij het idee.

Moeder weet wat anders: „Weet je hoe een arend zijn jongen vliegen leert?”

„Geen idee!”

„Hij stoot ze het nest uit, zodat ze naar beneden vallen. Het valende beest slaat onherroepelijk zijn vleugels uit. Dat is een reactie. En moedervogel gaat dan onder haar jong vliegen, zodat als het valt of moe wordt . . .”

„Dan krijgt het een lift.”

„Gesnapt!”

„Zal ik eens van die kraterwand afduiken? Moeder, dan kun jij . . . !”

„Als je het maar laat, je denkt toch zeker niet dat ik een arend ben? !”

Ze zijn inmiddels bij de wagen aangekomen. Moeder haalt van onder de achterbank een tas met flessen en brood te voorschijn. De doppen zijn snel van de flessen gewipt, de boterhammen smaken best. Tòch honger, tòch dorst, helemaal!

Het is inmiddels zo warm geworden, dat ze zich als pinda's beginnen uit te pellen. Het jack, de „dikke bast”, komt ergens achter in de auto terecht, het „bruine vliesje” van de „pinda” blijkt ook nog te veel. Weg met alles dat warm en extra is. De zon schijnt nu direct op hun huid.

„Invetten, jongens, echte tropenhuiden hebben jullie nu eenmaal niet!”

6. BIJ DE WARMWATERBRONNEN

„En nu . . . verder?”

„Natuurlijk, wie wil dat niet?”

„Regelrecht naar het wildpark?”

Maar vader weet iets anders. „Als we langs de andere kant van de Fantalla naar beneden gaan, komen we aan de rand van de Danakil-woestijn. Daarin liggen een paar heetwaterbronnen, de „Hot Springs”. Zullen we . . .”

Nog voordat vader uitgesproken is, zijn ze al voor het plan gewonnen.

„Reuzegoed,” vindt Mark.

Een woestijn, stel je voor! Daar heeft hij op school over horen vertellen. Zo'n enorm grote zandvlakte waar Mozes met het volk Israël doorheen getrokken is . . . Nu mag hij een woestijn met eigen ogen zien. Niet te geloven! Helemaal opgewonden springt hij als eerste de landrover in.

„Dag krater, dag bergen, dag arenden!”

Vader, moeder en Annet zijn niet minder opgewonden. Dat ze dat allemaal mogen zien, nu!

„Ik wou dat de hele klas eens bij ons mocht logeren,” bedenkt Annet.

„Klein kunstje,” vindt Mark. „Dat zijn er maar zeven!”

Annet is helemaal verbaasd over zo'n antwoord. Zij denkt bij de school en de klas nog aan Nederland.

„Je kunt dat huis op de onderneming toch geen school noemen? Er zijn maar négen kinderen. Is dat nou een school?”

„k Zou ook best weer eens willen voetballen of gymen of . . .”
„Hè ja, laten we dat doen,” vindt moeder. „Lekker alle dingen opnoemen, die je hier niet kunt doen. Toe dan: schaatsen, sleeën . . .”
„Kom op, naar de woestijn!” Het is vader, die het gesprek beëindigt, door het contactsleuteltje om te draaien en met een enorme schok de auto in beweging te brengen.

„Allemensen!”

Drie paar handen en voeten zoeken haastig steun. Annet heeft echter haar evenwicht al verloren en ligt languit in de achterbak.

„Vader, ik stuur de arend op je af!”

Vader rijdt, een laatste blik op zij over de kraterwand. Dan draait hij het stuur en hotsend, botsend, schokkend en sidderend zoekt de auto zich een weg over de brokstukken op de berg.

„Vertel es wat je weet, vader, over die woestijn?”

Annet is weer overeind geklauterd en buigt zich naar vader toe om geen woord verloren te laten gaan.

„Nou, luister. De Danakil-woestijn begint hier niet ver van Metahara, daar is de laagvlakte, die afloopt naar het noorden en noordoosten, naar de Rode Zee. Volgens berichten is het daar de heetste plek op aarde. Die Danakil-woestijn is namelijk een heel diepe inzinking van de aardkorst, die zich voortzet in de Rode Zee, de Dode Zee en het Jordaan-dal. Die inzinking is op haar diepste punt wel achthonderd meter onder de zeespiegel.”

„In die woestijn wonen zeker geen mensen?”

„Toch wel, nomaden, mensen die er doorheen trekken. Denk maar aan de Karéjoes, die we hebben gezien. Verder naar het noorden heb je bijvoorbeeld een route voor zoutkaravanen. Kamelen, dromedarissen, die hun kostbare lading vervoeren.”

„Nomaden . . ., kon je de Israëlieten ook nomaden noemen?”

„Jazeker, Abraham, Isaäk, Jakob. Mensen, die op weg waren. Geen vaste woon- of verblijfplaats nog hadden. Speciaal voor Abraham geldt dat, maar zeker ook voor Jakob. Trouwens, je kent wel het

verhaal van de Israëlieten, die door de woestijn trokken.”

Al pratend vorderen ze goed. Dalen gaat, ook voor de auto, beter dan klimmen. Dieren zien ze nu haast niet meer. Het is te warm geworden. Blijkbaar hebben de beesten hun hollen en de schaduw van de struiken opgezocht.

Plotseling, als de auto een enorme hobbel genomen heeft, houdt vader stil.

„Ik weet het niet, vertrouwen doe ik het niet . . .” En nadat hij uit de wagen geklommen is en een stevige schop tegen de rechtervoorband gegeven heeft, zegt hij: „Zie je wel . . . lek!”

„Lek?”

Gebogen als kromme mannetjes lopen ze even later alle vier om de wagen heen. De rechtervoorband is duidelijk plat.

„En nu?”

„De reserveband!”

Vader pakt de gereedschapskist en even later kan hij de auto opkrikken. Het is hier op de ongelijke grond een moeilijk karwei. Het valt niet mee om hier het wiel en de band te verwijderen. Mark heeft intussen het reservewiel losgemaakt en komt ermee aangerold. Het erin zetten en de zaak opruimen, duurt alles bij elkaar niet langer dan tien minuten, maar het is wel zwaar werk.

In die tussentijd heeft Annet een vreemde heuvel, zo'n twee meter hoog, met gaten erin, ontdekt. Ze twijfelt zelf of het een hoop droge leem is of een door kinderen opgetrokken bouwwerk. Ze ziet er zelfs iets opstaan wat op een torentje lijkt.

„Mark, ga je mee erop?”

Juist willen ze samen starten, of een luid roepen van vader houdt hen tegen.

„Kom terug!”

„Waarom?”

Ze zien aan zijn bezorgde gezicht dat er iets bijzonders aan de hand moet zijn. Maar wat?

„Heb je wel eens van een termietenheuvel gehoord?” vraagt vader

boos.

„Een wàt?”

Vader voelt dat hij kwaad wordt. Nog nooit zijn de kinderen in Afrika geweest en als ze de kans krijgen, klimmen ze maar zo overal op!

„Een termietenheuvel! Je kunt de termiet vergelijken met onze mier. Een termietenheuvel is dus een soort mierenhoop. Snappen jullie er nu iets meer van . . .?”

Ze snappen het – helemaal! Stel je voor dat ze die termietenheuvel beklommen hadden! Dan waren ze nog niet jarig geweest! Vast en zeker waren er duizenden beesten uitgekomen, die in de aanval zouden zijn gegaan. Brrr! Annet krijgt jeuk bij het idee. Schuw kijkt ze nog eens om, naar de heuvel!

Gelukkig is de band verwisseld en kunnen ze de auto in, weg. Knap wie hen nu nog kunnen inhalen!

Maar onderweg zien ze steeds meer termietenheuvels. Links en rechts van het pad. Die hadden ze dus op de heenweg ook kunnen zien, als ze het maar hadden geweten. Annet komt zo wel tot de ontdekking dat er een groot verschil tussen Nederland en Ethiopië is.

De afstand tussen de Fantalla en de plaats van de hete bronnen, de „Hot Springs” aan de rand van de woestijn, is langer dan ze hadden verwacht. De slechte weg, het onbekende terrein, de hitte. Ja, de hitte is misschien nog wel het ergst!

„Zullen we dan teruggaan? Een andere keer naar de „Hot Springs” toe?”

Maar Annet en Mark willen met alle geweld verder. Het is nu zaterdag, vader is vrij, ze zijn aan het begin van hun Afrikaanse ontdekkingen. Ja, eigenlijk beginnen ze steeds nieuwsgieriger te worden.

„Jullie lijken op onze vroegere poes,” ontdekt moeder dan. „Een poes voelt zich ook daar pas thuis, waar hij eerder is geweest, waar hij al gelopen en gesnuffeld heeft. Als hij er dan een tweede

keer komt, voelt hij zich beter op z'n gemak. Dan ruikt hij zichzelf!"

Annet en Mark vinden het wel een grappig idee. Ook zij moeten dus eerst in Ethiopië „rondsnuffelen”, hun voetstappen neerzetten. „Maar als ik dan terugkom, ruik ik niet mijzelf!"

„Nee, maar je herkent net zo goed het gebied – en daar gaat het om.”

Als ze na verloop van tijd omkijken, zien ze achter zich de Fantalla liggen, zijn platte top, de zwarte lava-stroom op de grijze ondergrond. In de vlakte waar ze nu door moeten, is het beter rijden. Het gele gras, de doornstruiken, het lijkt nog hetzelfde gebied, maar het hoogteverschil is hier niet.

Zij rijden de hoogvlakte in. Het is precies zoals vader van Hollandse collega's kreeg uitgelegd. De Fantalla kun je altijd zien, ook al ben je een heel eind van hem af.'

Hier in deze streek komen ze ook weer mensen tegen. De herders, hoeders met hun schapen en geiten. Maar ook: Karéjoes, zoals ze die de vorige week op de markt hebben gezien. Toen zagen ze er zo onheilspellend uit met hun grote messen, die ze om hun middel droegen. Kijk, daar is er weer één.

„Ach, kijk, die dromedarissen hebben jongen!"

Vader kan het niet laten. Hij móet weer even stoppen. De herder heeft het gehoord, hij kijkt om. Vader steekt een hand naar hem op, als teken van groet. Ook moeder, Mark en Annet doen mee. En zowaar, de herder lacht terug. Het moet een nog jonge man zijn. Hij staat kaarsrecht. Zijn zwarte kroesharen zitten als een pruik zo strak in model. Op zijn voorhoofd, op de scheiding van huid en haar, draagt hij een wit metalen, glimmende band.

Daar draaft, achter de dromedarissen vandaan, een klein jongetje dichterbij. Zou dat zijn zoontje zijn? Het jongetje draagt een lichtbruine omslagdoek, net als de oudere man. Meer heeft hij niet aan. In zijn hand houdt hij een lange, stevige stok. O, wat zouden Annet en Mark graag even uit de auto klimmen. Even de kamelen voe-

len, het jongste beestje aaien. Ze zien hoe het bij zijn moeder drinkt. Het staat heel wiebelend op zijn ranke, lange poten. Maar . . . ze durven niet. Al kijkt deze man vriendelijk, al worden ze niet weggejaagd . . .

„Nee, toch maar niet.”

Vader brengt de auto weer in beweging. Vier handen gaan groetend omhoog, twee donkere mensen lachen terug. Ze zullen die lichte mensen met hun blonde haar en blauwe ogen wel heel vreemd vinden. Andere mensen zijn het voor hen, met wie ze niet kunnen praten. Mensen zonder dromedarissen of geiten, zonder ezels of wat voor vee dan ook.

De Karéjoe leeft zijn eigen leven in zijn vertrouwde gebied. Hij kent de bomen en struiken, hij weet welke plant sap geeft dat je drinken kunt, hij weet ook welke bessen en andere vruchten niet giftig zijn. Hij weet wanneer één van zijn dromedarissen een kleintje verwacht; hij weet wat hij moet doen als het geboren wordt. Hij is heer en meester op zijn eigen terrein. En zijn vrouw? Zijn vrouw is zijn trouwe knecht. Hij laat haar water halen – kilometersver onder de brandende zon, door het hete zand. Hij laat haar werken en zorgen. Want gewerkt moet er worden, dat staat vast. Niet alleen het water moet worden gehaald, ook de pannetjes moeten van klei gebakken worden. Wil je eten koken, dan moet er iets in zo'n pannetje. Wát erin moet, dat zoekt zij. Ook wat er onder het pannetje moet – het hout – moet door haar gezocht worden. Haar man, en dan pas de kinderen en zijzelf moeten goed eten hebben. En eten is schaars. Eten moet je zoeken, net zolang tot dat je het vindt.

Vader zit achter het stuur en hij weet de weg. Een Hollandse collega heeft het hem uitgelegd.

„Als je van de Fantella naar de „Hot Springs”, de hete bronnen, wilt,” zei hij. „dan kun je je route vele kilometers bekorten. Je moet dan door een citroenplantage gaan. Je ziet hem vanzelf. Het is een groen gebied, doordat het met veel water wordt besproeid.

Binnen het hek van de plantage staat een groot bord, behalve in Amhaarse letters staat er in het Engels op dat het een plantage is. De eigenaar van die plantage is een Italiaan. Een jaar of zes achter elkaar heeft Ethiopië een Italiaanse bezetter gehad. Toen de oorlog voorbij was, zijn de meeste Italianen teruggegaan naar hun land. Deze Italiaan is gebleven. Zijn plantage biedt de inwoners van dit land werk! Dwars door de plantage heen, daarna de noordelijke richting aanhouden, eigenlijk kan het niet missen. Het is een plaats waar meer mensen naar toe trekken, je kunt dus iets van een route zien . . .”

Wat de collega gezegd heeft, klopt. Gelukkig! Vader zit toch wel een beetje in spanning, hij is nog maar zo kort in dit land. Hij voelt dat de kinderen ervan uitgaan dat hij alles wel weet. Maar – stel je voor dat ze zouden verdwalen. Misschien had hij met deze tocht moeten wachten tot hij iets meer ingeburgerd was? Nee, toch niet, denkt hij. Mams en ik hebben zoveel gereisd, we zijn aan het verkennen en dat moeten we doen, het is immers voor ons een nieuw gebied!

„Enig, hè!” zucht moeder, als ze voor het hek van de plantage komen. Ze kunnen inderdaad de gele citroenen aan de groene, dichtbebladerde bomen zien hangen. Zo maar een stuk van het land dat als een paradijsje op hen afkomt. Rondom het dorre, droge woestijngebied hier iets van een stukje tuin met sappige vruchten en nieuwe kleuren, een stukje van hoe het overal zou moeten zijn.

Annet en Mark zijn de auto uitgeklimmen. Kleine, donkere kinderen komen aangerend, oudere mannen en vrouwen kijken toe.

Wat willen die mensen? Wat moeten ze hier? schijnen ze te denken. Maar het hek van de plantage blijft dicht. Dan springt ook vader uit de auto. In het Engels vraagt hij of ze door het gebied van de plantage mogen heenrijden.

„We moeten naar de „Hot Springs” toe.”

De man die hem te woord staat, is erg vriendelijk.

„Ja, de „Hot Springs”, ja, die zijn mooi. Maar . . . ernaar toe door de plantage? Nee, vandaag mag dat niet, vandaag wordt er geplukt. De wagentjes staan op de lanen. Daar mag nu geen auto door. Dat houdt de plukkers te veel op.”

Vader begrijpt het. De plukkers worden per uur betaald. Ze moeten zoveel mogelijk werk doen; ze mogen ter wille van vreemdelingen hun wagentjes niet gaan verzetten.

„Maar hoe moeten we dan rijden?”

„O, dat wijst zich vanzelf. Om de plantage heen, zoveel als mogelijk is in de buurt van het hek blijven, dan komt u vanzelf na een halve cirkel aan de achterkant van de plantage terecht. En dan maar weer de noordelijke richting aanhouden.”

Vader bedankt vriendelijk en als iedereen weer zit, start hij de wagen en rijden ze verder.

In het begin is het gemakkelijk het hek van de plantage aan te houden. Het groene land steekt sterk bij de omgeving af. Maar als ze een poosje gereden hebben, wordt het steeds moeilijker. Het hek gaat soms voort over heuveltoppen, die met dichte doornstruiken zijn begroeid. Daar kunnen ze met de auto niet doorheen. Zij moeten dus òm zo'n heuvel heen en soms is de omweg, die zij moeten maken zó groot, dat het is alsof ze de richting helemaal zullen kwijtraken.

Dat mensen vóór hen met dezelfde moeilijkheden hebben getobd, is gelukkig zichtbaar. Maar waar die mensen nu zijn? Er is geen levend wezen te zien. De lucht is zwaar van de hitte. De aarde is zo droog, zo dor, dat een herder op dit terrein met zijn dieren niet meer komt. Er is zelfs voor de dieren niets meer te halen, en wat heeft dan een mens te zoeken in zo'n stuk land?

Toch komen ze op een goed moment aan de achterkant van de plantage terecht. Daar waar weer een hek is, daar waar het groen en de citroenen vanachter dat hek weer zichtbaar zijn. Daar zie je weer arbeiders aan het werk.

„Hot Springs” – Hete bronnen?” roept vader met een vragend

gezicht.

Een paar arbeiders beginnen met hun handen te beduiden welke richting ze dan moeten inslaan. Moedig starten ze weer. Ze laten nu de plantage achter zich en moeten dwars door het dorre, droge land.

„Is dit nu de Danakil-woestijn?”

„Ja,” zegt vader.

Vreemd, ze hebben zich alle vier een woestijn voorgesteld als een uitgestrekte zandvlakte. Maar hier, deze woestijn . . . Het is geen zand meer waar ze doorheen moeten, het is stof, zwartgrijze stof, zó fijn, dat het, zonder dat je het merkt, geniepig en stiekem zich overal tussen dringt. Alsof het water is, slaat het over de motorkap heen. Het bedekt je armen, gezicht, handen en kleding. Het komt centimetersdik over je heen als een tweede huid. Het zit overal. In je kleding, maar ook eronder. Op je neus, maar ook erin. Je proest en niest en snuit en snuift. Je kijkt elkaar aan en je schiet in de lach omdat je wenkbrauwen dichte borstels geworden zijn.

Zo rijden ze door. Een kwartier, een half uur, drie kwartier. Als vader de wagen even stilzet om wat bij te komen, merken ze dat het hier weer doodstil is. Geen teken van leven.

„Stel je eens voor dat het zou gaan waaien met dat fijne stof.”

„En dat gebeurt!” vertelt vader. „Af en toe stormt het. Dan komen er hele stoflagen boven de woestijn te hangen. Dan treedt er een ware zonsverduistering op. Niemand, die dan nog op weg kan gaan. Dan is het stikdonker, midden op de dag!”

Onverwacht zien ze in de verte een stofwolk, die zich langzaam verplaatst.

„Dat zal een voertuig zijn!”

Het klopt. Een auto komt langzaam dichterbij. Vader roept of hij zo wel goed rijdt, dat hij naar de „Hot Springs” wil. Een geruststellend gebaar is het antwoord.

„Rechtdoor, al maar rechtdoor!”

Annet voelt zich plotseling erg onveilig. Stel je voor dat ze hier blijven steken, dat ze niet verder kunnen, dat het avond wordt en donker. Dan zullen hyena's om hun wagen heen sluipen. Ze zullen loeren, aanvallen misschien. Ze schuift een beetje in de richting van vader en moeder. Als die er niet waren! Als ze alleen hier was, met de Danakils!

En dan opeens is alle leed geleden.

„Groene palmen, daar, in de verte, kijk!”

Het is zo. Daar rijzen opeens palmbomen omhoog. Een eilandje, een oase in de oneindig lijkende woestijn. Wie had zo iets kunnen denken?

Dichterbijgekomen zien ze dat ze niet de enig levende wezens meer zijn. Er staan al twee auto's geparkeerd. Er staan ook een paar Karéjoes. Waarom zijn die hier? Om mensen te bekijken of om zich door mensen te laten bekijken?

„Kun je hier uit de auto stappen en hem zo maar achterlaten?”

„Niet doen, zo'n landrover kan niet goed worden afgesloten.”

„Ik blijf wel in de buurt van de auto,” zegt vader.

Met z'n drieën lopen ze nu naar de palmbomen toe. Daar staan ze, groen, kaarsrecht, hoog. Hun taaie stammen, hun waaiervormige bladeren, wortels, die de grond doortrekken op zoek naar water. En er is water. Warme bronnen, zo maar opborrelend uit de aardkorst, zo warm, dat je je hand er nauwelijks in kunt houden. Omdat het water warm is, leeft of groeit er ook niets in. Dat water is zo helder, dat je de bodem duidelijk kunt zien.

„Hoe komt het water zo warm?”

„Er zit hier warmte onder de grond, daarom is hier in de buurt immers ook al de vulkaan?!”

Als ze dichterbij de palmbomen komen, blijkt het een enig, geheimzinnig plekje te zijn. Er lopen paden tussen de palmen door. Het zijn net kleine dammetjes, water links en rechts, daar tussen door staan de palmen. Hoe groot de plaats precies is, kun je niet overzien. Aan de voet van de bomen groeien riet en andere planten.

De paden er tussendoor zijn ontstaan doordat mensen vóór hen hier al hebben gelopen.

Moeder, Annet en Mark durven niet ver door te dringen. Ze willen dat vader hen, al is het vanuit de verte, kan zien. Later, als ze hier veel langer wonen, als ze de Karéjoes beter hebben leren kennen en de gewoonten van het land, misschien dan . . .

„Kom maar, we hebben het nu voorlopig wel gezien . . .”

Ze lopen naar vader terug. „Wil jij daar ook nog gaan kijken, pap?” Maar vader staat met één van de Karéjoes naast de landrover. De Karéjoe heeft het buitenspiegeltje van de auto ontdekt. Nu staat hij voorovergebogen en bekijkt in dat spiegelkje zijn gezicht. Hij plukt eens aan zijn kapsel, waar waarschijnlijk nog nooit een kam doorheen is gehaald. Vindt hij zichzelf mooi of . . . juist niet? Wie zal het zeggen?

Minutenlang blijft de Karéjoe geboeid naar zichzelf kijken, het ene been heeft hij schuin voor het andere staan, zijn rug gebogen, het geweer over de schouder.

Vader heeft zich teruggetrokken en loopt onder de palmbomen rond. Maar als ook hij een indruk gekregen heeft, komt hij terug.

„Nou, zullen we maar . . . ?”

Allen stappen ze in. Even later zet de auto zich in beweging. De Karéjoe blijft achter, zonder spiegel, wèl met een indruk over zichzelf. Maar . . . of hij zichzelf nu mooi of lelijk vindt . . . ?

Er is geen tijd meer om nog door te rijden naar het wildpark. Ze kiezen de kortste route terug naar huis. Plotseling voelen ze allemaal hoe doodmoe ze zijn, hoe warm en vuil, hoe vol met indrukken van deze eerste zaterdag.

Wat is het een machtig, groot land, wat is het anders en vreemd, wat zijn er veel mensen en gewoonten van wie en waarvan zij niets wisten! Wat is Nederland klein en anders en . . .

„Of het er beter is?”

„Het is er anders. We zullen als volken elkaar mogen ontdekken,

van elkaar kunnen leren, we hebben ogen om elkaar te zien, oren om elkaar te horen.”

„Maar we hebben allemaal onze eigen taal!”

„Dat hebben we, maar we zullen elkaar toch kunnen begrijpen!”

7. WAAR IS ALIESKE?

Op de onderneming is iedereen ongerust.

Het is zo maar ineens gekomen.

Abeba heeft die morgen het huis van Annet en Mark schoongemaakt, ze heeft het wasje gedaan en schoenen gepoetst. Nu is de middag gekomen, en mag ze naar huis. Het huis waar Abeba woont, ligt ook op de onderneming, maar wel verder naar achteren, ergens in de zuidelijke hoek.

Met grote zorg sluit Abeba de achterdeur van het huis. Ze loopt er op zij langs, langs de lege kist, die achter het huis te wachten staat. Te wachten, waarop? Het deksel staat schuin tegen de opening, op zij.

Het is een prachtige kist, je kunt er een tent van maken, een honden- of een kippenhok. Of . . . een apenhok, dan maak je aan de kant van het losse deksel gaas. Zou dat gaan?

Abeba loopt verder – het pad op, langs al die andere huizen, die daar liggen, waar haar vrienden en vriendinnen werken, die ze vanavond bij haar eigen huis zal zien. De mooie rand, die in Abeba's sjamma geweven is, schittert in de zon. Dat komt doordat in die rand zilver- en gouddraad geweven is. Deze sjamma is Abeba's mooiste kleed. Ze slaat de doek om haar hoofd.

Wat ziet ze er mooi uit met haar bruine gezicht, haar grote, donkere ogen, haar witte, sterke tanden, als in een witte krans.

„Abeba . . . Abeba!”

Met een verwonderd gezicht draait Abeba zich om. Dan krijgt haar gezicht plotseling iets heel zachts en aardigs: „Alieske!”

Alieske komt, op haar kleine, rode kaplaarsjes, aangerend. Haar blonde haren links en rechts van haar gezichtje samengebonden, springen op en neer. Haar blauwe ogen zijn nu heel dicht bij Abeba's gezicht.

Abeba is op haar hurken gaan zitten en tilt het meisje van de grond. O, Abeba houdt zo van dat kleine, blonde kleutertje! Hoe vaak heeft ze het meisje niet langs zien huppelen? Hoe vaak ging Abeba niet langs Alieskes huis op de hoek? Abeba moet er wel langs als ze naar haar eigen huis toe gaat, maar anders . . . dan liep ze er vast wel voor om!

Even blijft Abeba staan met Alieske in haar armen. Dan zet ze het meisje terug op de grond. Ze zegt iets in haar eigen taal tegen Alieske, maar het meisje verstaat alleen Hollands. Toch begrijpen ze elkaar best! Abeba duwt Alieske een klein eindje van zich af in de richting van Alieskes huis.

„Huis,” zegt Abeba plotseling. Het is een van de weinige woorden, die Abeba kent.

Alieske verstaat het.

„Tenástali!” zegt Abeba. Dat betekent: „Dag!”. Eigenlijk: „God zegene je!”

Dat woord, deze groet, begrijpt Alieske ook. Maar ze wil niet naar huis. Alieske zoekt gezelschap. Alieske wil mee. De hele dag heeft ze al naar vriendjes en vriendinnetjes gezocht. Ze heeft op veel plaatsen gelopen, ook bij de school. Maar de school was leeg. De vriendjes en vriendinnetjes waren weg. En nu is het middag. Alieske is naar bed geweest en heeft heerlijk geslapen met haar teddybeer. Nu is ze niet moe meer, nu wil ze niet naar huis, nu wil ze mee.

Dan pakt Abeba het kleine handje van Alieske beet. Ze zegt wat. Het betekent: „Toe dan maar, een klein stukje. Tot die struikjes in de verte, zover mag Alieske mee!”

Wat een feest! Alieske huppelt blij. Zie je wel! Ze vindt Abeba lief, heel erg lief! Maar . . . vijf minuten later vindt ze Abeba stout,

heel erg stout. Waarom? Omdat Abeba het dan werkelijk niet goed meer vindt dat Alieske nog verder meegaat. Alieske moet terug en Abeba moet naar huis!

„Dag Alieske!” „Tenástali!”

Alieske gaat terug. Ze kijkt nog een paar keer om. Alieske is een klein meisje op de grote, stille weg. Waar gaat ze nu heen? Ze loopt in de richting van haar huis. In haar ene arm heeft ze de teddybeer waarmee ze geslapen heeft. Die teddybeer gaat mee.

Het is al bij zessen als Alieskes moeder haar dochtertje roept: „Alieske!”

Alieske antwoordt niet, ze is er niet. Waar is ze dan? Het meisje dat bij Alieskes moeder werkt, weet het niet. De boy ook niet. Heeft één van de burens Alieske misschien gezien? O ja, de burens hebben Alieske wel gezien. Ze zagen haar vanmorgen, en vanmiddag weer. Alieske zie je overal: bij het buurhuis, bij de school, bij het zwembad!

„Maar heeft nú iemand Alieske gezien?”

De boy en het meisje worden er op uitgestuurd.

„Heeft iemand Alieske gezien?”

Iedereen kent hier elkaar. Als er nood is, helpt iedereen. Is er nood? Kun je het geen nood noemen als een klein meisje plotseling verdwenen is?

Haar moeder en vader zijn heel erg ongerust. Alieskes vader springt steeds opnieuw in zijn auto en rijdt het terrein wel een paar keer rond. Geen resultaat!

„Waar kan ze dan zijn?”

Alieske kan op zoveel plaatsen zijn – bij de suikerfabriek waar de wagentjes komen met suikerriet, bij de parkeerplaats waar Annet en Mark ook al eens hebben gestaan, bij de rivier. Alieske is veilig op het terrein en tegelijkertijd . . . is er overal gevaar. Gevaar om ergens onder te komen, te verdrinken, te verdwalen, meegenomen te worden door iemand, die geen goede bedoelingen heeft. Alieske is vriendelijk, Alieske is nog te klein om het gevaar te

zien. En nu . . . is ze weg.

De buren weten het nu allemaal. Op het zwembad, op de tennisbaan is het bekend. En dan komt één van de Hollanders thuis. Hij zet zijn auto stil. Hij ziet ongeruste gezichten en mensen, die in groepjes staan te praten.

„Is er iets aan de hand?”

„Alieske is weg. We hebben overal gezocht. Heb je haar nergens gezien?”

„O, jawel!” zegt de man. „Vanmiddag. Ze ging met Abeba mee. Ze liepen hand in hand. Hier, de grote, stille weg af.”

„Abeba? Veel meisjes heten Abeba.”

„Ja, maar Abeba van het huis dat zopas weer bewoond is, van Annet en Mark. Die zijn zelf de hele dag uit, maar Abeba, die heb ik gezien. Blijkbaar ging ze naar haar huis, daar . . .!”

Vol overtuiging wijst de man met zijn hand. „En Alieske, die liep met haar mee.”

„Zullen we even bij Abeba thuis langs gaan? Wie gaat ermee?”

Alieskes vader wil het liefst zelf mee. Hij stapt voorin. Hij kan het niet helpen dat zijn handen trillen, dat er druppeltjes op zijn voorhoofd staan. Zijn kleine meisje, stel je voor . . .

„Toe maar,” zegt hij zo flink als hij kan. „Mijn vrouw is verschrikkelijk ongerust, ze zou er ziek van kunnen worden, ga maar gauw.”

Weg rijdt de auto. Hij rijdt naar het gebied dat hier de kampong wordt genoemd. Daar wonen honderden Ethiopiërs bij elkaar. Het is een dorp van kleine, witte, lage huisjes met tuintjes er omheen. In die tuintjes wordt groente verbouwd. In de meeste tuintjes is ook een hond. Het zijn geen lieve honden meer, ze zijn door mensen te strak aan een ketting gelegd, daarom reageren ze vals. Ze blaffen en grauwen als je er aan komt en ze blaffen en grauwen als je weggaat. Soms blaffen ze de hele nacht door. Als er één hond begint, antwoordt de tweede, een eind verderop. Overdag hebben mensen en kinderen hier de meeste praat, 's nachts zijn het

de kamponghonden.

„Waar woont Abeba?”

De Hollandse buurman weet het wel. Het meisje heeft ook eens bij hen thuis gewerkt. Zelfs tot 's avonds laat, toen er een feestje was. Omdat je dan zo'n meisje alleen niet over het terrein door het donker kunt laten gaan, heeft hij haar met z'n auto thuisgebracht.

„Eens even kijken, hier bij die tweede rij huisjes moest hij linksaf, en dan daar, het derde huisje moet het zijn. Als de buurman op het huisje toeloopt, komen al kinderen en groten toegelopen en gaan de honden als razenden te keer.

„Wat moet deze man hier?”

„Wat is er aan de hand?”

Ook Abeba is erbij. Ze ruikt sterk naar houtskool en rook. Ze stookt net een vuurtje in hun huisje. Achter haar kringelt de rook uit de opening van de deur. Abeba is haast niet meer te herkennen. Ze heeft heel oude kleding aan, ze loopt op blote voeten en ziet er erg vuil uit. Dat komt door al het stof waar ze hier doorheen gelopen is, door het vuurtje dat ze stookt.

Abeba kent de Nederlanders niet, en toch . . . ze heeft ze vaker gezien.

In het Amhaars, haar eigen taal, roept de ene man haar toe:

„We zoeken Alieske. Ze is weg. Is Alieske hier?”

Een grote onrust komt op het gezicht van Abeba. Zoeken ze Alieske? Dat kleine, blonde meisje met haar rode kaplaarsjes aan? Maar . . . waar kan ze dan zijn? Waarom zoeken ze hier? Ze denken toch niet . . . Of zou Alieske haar soms achternagelopen zijn? Is het meisje toen verdwaald?

„Heb je Alieske helemaal niet gezien?”

„O, jawel,” knikt Abeba. „Toen ik naar huis ging, liep ze met me mee. Ze droeg haar beer onder haar arm. Toen we een eindje onderweg waren, zei ik dat ze terug moest. Ik heb haar nog nagekeken. Ze liep . . . alleen.”

„En – hoever keek je haar na? Verdween ze in haar huis? Liep ze nog verder door?”

Abeba weet het niet goed meer. Alieske verdween om de hoek. Maar nu . . . iedereen staat om Abeba heen. Heeft zij iets slechts gedaan? Is zij er de oorzaak van dat Alieske zoek is? Wordt zij ervan verdacht? Om haar heen komen gesprekken en vragen. Iedere moeder en vader die daar staat, begrijpt hoe verschrikkelijk het is als een kindje zoek is. Of je nu Ethiopiër of Hollander bent, zo iets geeft hetzelfde gevoel. Er kan iets ernstigs gebeurd zijn. En straks wordt het donker en stil. Dan komen de jakhalzen en hyena's, die zelfs een enkele keer bij de onderneming zijn gezien. Waar kan Alieske zijn? Is ze misschien helemaal naar de suikerrietvelden gelopen? Heeft een vreemdeling Alieske in zijn auto meegenomen? De vragen komen steeds opnieuw, maar niemand weet er een antwoord op.

De beide mannen begrijpen dat Abeba het werkelijk niet weet. Ze zien de schrik in de kampong. Ze merken dat ook hier mensen al aan het zoeken gaan.

Zij moeten nu naar huis, de politie van de onderneming moet het weten. Er moet door alle mensen worden meegezocht.

Daar gaan de mannen weer. Ze hebben haast, grote haast. Ze komen met hun slechte tijding bij de wachtenden voor de deur van Alieskes huis.

„Niemand heeft haar gezien. Jawel, Abeba. Ze is een stukje met haar meegelopen, maar daarna alleen teruggegaan.”

„Wat moeten we doen?”

„Doorgeven aan de politie, aan alle wachters op het terrein, iedere tuinboy moet het ook weten. Allemaal zoeken, overal!”

Iedereen wil wel zoeken, maar waar? Tot diep in de plantage? Tot in de rivier? Tot tussen de groentestruiken en bomen? Moet je alleen op de onderneming zoeken of ook daarbuiten?

8. THUISKOMST

Het is al bijna donker. Over de weg rijdt een open landrover, in de richting van de onderneming. Annet en Mark zijn met vader en moeder op de terugweg van een lange, vermoeiende tocht. Ze zijn er! Daar is weer de brug over de rivier de Awasj! Dáár de plantage, plotseling het groen, de vruchten, bloemen en bomen, het nat besproeide terrein.

Hier staat hun huis. Hier zullen ze kunnen douchen en eten, slapen en spelen. Te midden van andere Nederlanders. Hier is de school, Alieske en alles en iedereen, die ze nog meer zullen mogen ontmoeten.

Ze zuchten diep als de auto eindelijk voor de deur van hun eigen huis tot stilstand komt. Dat het zó ver was, zó warm! Maar wat hebben ze een heerlijke dag gehad!

„Uitstappen allemaal!”

Maar nauwelijks hebben ze hun voeten op de grond, of er komen een paar landgenoten aangerend.

„’t Is verschrikkelijk wat er is gebeurd. Alieske, die kleine, blonde kleuter, is weg. Spoorloos verdwenen, ineens!”

Vader en moeder, Annet en Mark, ze schrikken er allemaal van. Wat kan er zijn? Wáár kan ze zijn? Heeft iedereen wel goed gezocht? Ze vergeten hun vieze, stoffige kleding en hun met vuil bedekte gezichten. Ze lopen mee in de richting van het huis van Alieske. Plotseling is het of ze de mensen hier al heel goed kennen, omdat een stukje van hun zorg ook hùn zorg geworden is. Ze willen graag helpen, troosten, maar hoe doe je zo iets?

„Komt het meisje misschien straks toch ineens terug?”

Maar dan horen ze meer. Alieske, die met Abeba is meegegaan. Abeba, die alleen verder ging, thuiskwam, nu verder van Alieske niets meer weet.

„Alieske is teruggelopen met haar teddybeer.”

„Terug, waar naar toe?”

Vader gaat met de andere mannen mee zoeken. Moeder brengt met een bezorgd gezicht Annet en Mark naar huis.

„Gauw naar binnen, snel douchen, daarna wil ik eerst nog even weg. Het is buiten nog licht, jullie kunnen nog wel even alleen . . .”

Naast hun huis staat de stoffige landrover. De motor is nog warm. Maar wat lijkt die fijne tocht nu lang geleden.

„Kom jongens, gauw.”

De deur van het huis wordt opengedaan, vuile kleding komt in de mand, een dikke straal water spoelt over huid en haar.

„Alsjeblieft, nu zelf afdrogen en pyjama's aan. Ik ben zo terug.”

Weg is moeder alweer. Wat moeten Annet en Mark intussen doen? Wachten is ongezellig. Ze hebben bovendien honger en dorst. Ze lopen in hun pyjama's naar de keuken, zien plotseling vanuit de keuken hun enorme verhuiskist. Een kist waar je best een tent van kunt maken, of een hok. Een hok met apen erin. Dan moet aan de zijkant iets van gaas komen, zou dat gaan?

Ze lopen naar de kist toe. Mark gooit het deksel, dat er op zij tegenaan gezet is, plat op de grond. En dan ineens geeft hij een gil: „Annet, Annet, kom 's hier!”

Terwijl Mark dat roept, staat Annet nota bene vlak achter hem. Ze zien hoe in de hoek van de kist een klein meisje ligt te slapen. Ze heeft een teddybeer in haar hand. Droomt ze van een apenhok of van een tent?

„Alieske, Alieske is er weer!”

Mark rent voort over de weg naar Alieskes huis. Buiten adem komt hij er aan.

„Alieske slaapt, in onze kist! Kom maar mee!”

Ondertussen is Alieske wakker geworden, maar als de mensen komen aangerend, vinden ze twee kinderen in de kist. Annet is bij Alieske gaan zitten.

Wat een feest als twee bezorgde ouders na een poosje hun kleine meisje weer naar haar eigen huis kunnen dragen.

Iedereen moet het horen, in de kampong en bij de politie, bij de tuinboy's en op de fabriek. Nu zullen zorgen en angst snel vergeten zijn!

De avond valt snel; de nacht komt. Duizenden krekels zingen hun lied in het groene gras van de onderneming. Dat gras is nat. De hele dag is het immers met water besproeid.

De mensen hier slapen nu in hun veilige huis.

Buiten de onderneming, daar is het dorre, droge, stoffige land. Daar is het vee bijeengedreven, daar hebben de bewoners hun rust gevonden in hun eenvoudige hut.

Boven de onderneming met het groene gras en boven het dorre land, heeft de lucht zich als een tentdak over allen heengespreid. In dat tentdak: duizenden lichtjes: sterren. Voor alle mensen evenveel sterren, evenveel licht, of ze nu arm zijn of rijk. En naast de sterren de maan voor de nacht, de zon voor de dag.

En morgen, dan zullen twee Hollandse kinderen opnieuw wakker worden in Ethiopië, dan zullen ze nog meer mogen ontdekken van het nieuwe land met z'n „dertien maanden zon”!

INHOUD

1. Thuis – in een vreemd land	7
2. Donderdag – marktdag	11
3. De kist is er!	24
4. De nieuwe tuinboy	35
5. De tocht naar de Fantalla	43
6. Bij de warmwaterbronnen	54
7. Waar is Alieske?	67
8. Thuiskomst	73